

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Majoor van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Majoor der Infanterie.

P. W. PIETERS, Ritmeester der huzaren, adjudant van den Directeur Hoogere Krijgsschool.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie, Lid der Commissie van proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

106de JAAR No. 9

NADRUk VERBODEN

SEPT. 1937

INHOUD.

	Blz.
De beteekenis van Nederlands luchtverdediging.....	344
Onze Vaandels en Standaarden en hun Opschriften, door W. BARON VAN ITTERSUM	346
Nieuwe Uitgaven.....	351, 358, 365, 369
Constructie van Brisantgranaten, door Ir. D. H. G. BRETHOUWER.....	352
De nieuwe Duitsche zware Veldhouwitser	359
Inleidende Gevechten, door M. R. H. CALMEIJER	361
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht	366
Gasbescherming VI, door Th. A. J. v. ERP	370
Adviezen en Inlichtingen	373
Leven en Streven in de Kon. Landmacht	374
Uit de Vakpers	382

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1937

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Majoor van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Majoor der Infanterie.

P. W. PIETERS, Ritmeester der huzaren, adjudant van den Directeur Hoogere Krijgsschool.

A. ETERMAN, Kapitein der artillerie, Lid der Commissie van proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

106de JAAR No. 9

NADRUk VERBODEN

SEPT. 1937

INHOUD.

	Blz.
De beteekenis van Nederlands luchtverdediging.....	344
Onze Vaandels en Standaarden en hun Opschriften, door W. BARON VAN ITTERSUM	346
Nieuwe Uitgaven.....	351, 358, 365, 369
Constructie van Brisantgranaten, door Ir. D. H. G. BRETHOUWER.....	352
De nieuwe Duitsche zware Veldhouwitser	359
Inleidende Gevechten, door M. R. H. CALMEIJER	361
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht	366
Gasbescherming VI, door Th. A. J. v. ERP	370
Adviezen en Inlichtingen	373
Leven en Streven in de Kon. Landmacht	374
Uit de Vakpers	382

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1937

DE BETEEKENIS VAN NEDERLANDS LUCHT- VERDEDIGING

Luitenants Generaal J. J. G. BARON VAN VOORST TOT VOORST, Commandant van het Veldleger, heeft bij de opening van de *Luchtverdedigingstentoonstelling* te SCHEVENINGEN op 21 Augustus 1937 de volgende rede gehouden:

De forsche gestalten, uitgehouwen op het weermachtsmonument hier voor ins, zien met een scherp oog uit naar land- en zeezijde. Aldus geven zij symbolisch weer de wacht aan grens en kust gedurende vier lange mobilisatiejaren; onafgebroken bij dag en bij nacht uitziende naar hetgeen ons mocht bedreigen.

Geen oog echter blikte naar boven, geen oor is te luister gelegd naar een door het luchtruim aanstormend gerucht.

Wel was de ontwikkeling van het luchtwapen reeds toenmaals ver gevorderd, maar nog niet was als het ware werkelijkheid geworden VONDELS strijd der gevleugelde machten in zijn treurspel Lucifer, zoo meesterlijk geteekend, waarbij „de heirkraft nader kwam gevlogen en zich in het luchtig ruim in der ijel slagorderswijs vergaert, zoo snel gelijk een vlugge pijl gedreven van de pees.”

En al vonden reeds aanvallen plaats in afdeulingsverband, het was nog niet, gelijk VONDELS geest als het ware voorzag: „een aan alle kanten brommen van ontelbare drommen in een driekantig heir”.

Meent men dat een dergelijke ontwikkeling der luchtmachten in onze dagen is bereikt, men vergete niet, dat tegenover dit aanvalswerk van menschenhand de middelen tot afweer van dezelfde hand het zeker niet hebben afgelegd en zelfs de overhand kunnen hebben.

Het moderne Waterloo wordt niet slechts op het slagveld te land uitgestreden, maar ook in de lucht boven, voor en ver achter dit slagveld.

Geen volk zou beter dan het Nederlandsche moeten beseffen, wat het beteekent wanneer niet alleen de weermacht, maar feitelijk de geheele natie den strijd medemaakt. Immers was er in den 80-jarigen oorlog wel een plek in ons land, waar de burgerij van den strijd op leven en dood verschoond bleef? Streden de vendels der burgerwacht op de stadswallen niet naast die van de legerafdeelingen en ondervond in 1672 de bevolking van menige plaats niet aan lijf en goed, wat het doordringen des vijands beteekent?

De tijden zijn evenwel voorbij, waarin men, als toen, snel was bewapend en het luiden van de alarmklok voldoende was, om met knots en hellebaert, met sabel, speer en dolk, met brandend pek en kokend water, gereed te staan voor het handgemeen.

Geen tijd wordt meer gelaten, als weleer aan onze Admiraliteiten, om met spoed een sterke vloot te bouwen, te bewapenen, te bemannen en in zee te brengen.

Over onze vestingwerken en breede inundatiën, waardevol schild voor het hart des lands, wickt reeds spoedig zwerm na zwerm vliegtuigen binnenwaarts.

Zoo ooit in onze dagen improvisatie van verdediging als weleer is buitensloten, dan is het zeker wel tegen het snel toeschietende gevaar uit de lucht. Hiertegen moet een, in vreedestijd geheel voorbereide, dus goed verzekerde, krachtig georganiseerde en snel werkende luchtverdediging reeds dadelijk kunnen optreden.

Talrijke afdelingen luchtdoelartillerie van groot vermogen, aangevuld door klein geschut, mitrailleurs van allerlei soort, zoeklichten met krachtige stralenbundels, meetinstrumenten en luistertoestellen dienen tijdig in stelling te staan ter bescherming bij dag en bij nacht van de vitale landsgedeelten.

Daarboven is het in het luchtig ruim, dat de moderne Nederlandsche zeearend het moet opnemen tegen den vreemden buitzoeker en verderfbrenger, om hem door het luchtgevecht tot afdeinzen te nopen.

Alleen op deze wijze beschermd tegen aanval en verkenning uit de lucht en zelf voorzien van goede verkenningsorganen, zal ook ons veldleger, dat speer en schild vormt tegen de bedreiging te land, aan zijn roeping kunnen voldoen, den vijand tot in de buitengewesten te weerstaan.

Zeker is het dus van algemeen belang, dat hedenmiddag alhier tentoongesteld staat een staal van hetgeen het leger aan moderne luchtverdedigingsmiddelen bezit en dat aan een ieder, die daarvoor belangstelling koestert, de gelegenheid wordt gegeven door eigen aanschouwing en door een duidelijken uitleg zich hiervan een goeden indruk te vormen.

Wilt U dan tevens overtuigen van de diepe beteekenis, welke Nederlands verdediging ook tegen aanvallen uit de lucht heeft en waarvan het doel niet kernachtiger kan worden samengevat dan met de beide woorden gegrift op deze kanonnen: „Je Maintiendrai”, Wilt dan tevens bedenken, dat het gestand doen aan de gelofte, U eveneens toeblinkend op het geschutmetaal „Het Vaderland getrouwe blij ick tot in den Doot” niet alleen geldt voor de geschutbediening, maar voor iederen rechtgeaarden Vaderlander. Aan de hand van de hedenmiddag te houden demonstratie, waarbij deze wapenen in actie komen tegen een aanvallend luchtscadrille, zult U zich van de toepassing en de werking kunnen overtuigen en zal, naar ik vertrouw, bij U het besef versterkt worden, dat bij de weermachtuitbreiding de verzekering van de luchtverdediging met deze middelen en vooral ook met, tot bestrijding van den aanvaller bestemde, vliegtuigen een voorname plaats zal moeten innemen.

Met deze demonstratie wordt dus geenszins beoogd frivole afleiding of als het ware het scheppen van een oppervlakkig vermaak in het steekspel, dat tot uiting komt. Zij wil U daarentegen, voor zooveel dat nog noodig is, zin geven voor de realiteit, zoodat de perikels, welke U en de Uwen zouden kunnen bedreigen, U klaarder voor oogen komen te staan.

Aldus zullen tentoonstelling, uitleg en demonstratie aantoonen, hoezeer het ook voor het vrijheidlievend volk in de lage landen noodzakelijk, doch ook mogelijk is, zich door daden te uiten voor wat betreft de voorbereiding van de luchtverdediging. Deze daden, spoedig getroffen, kunnen den besten waarborg geven ter preventie, dus om naar vermogen te voorkomen, dat hetgeen hier slechts spiegelgevecht is, eens ruwe werkelijkheid zou worden.

Alvorens deze tentoonstelling te openen, moge ik dank brengen aan de gemeentelijke autoriteiten, die in ruime mate hebben medegewerkt om haar mogelijk te maken en in het bijzonder ook aan het N.J.V., afdeling Den Haag — hier zoo goed vertegenwoordigd door een wakkere eerewacht — voor zijn arbeid en zijn voortvarende actie. Ik voeg daarbij een woord van waardeering tot kader en manschappen van het veldleger, hier op dezen Zaterdagmiddag bij hun stukken ingedeeld en ben er van overtuigd, dat zij, zoowel door hun uitleg en voorlichting, als door hun vaardigheid, uitkomende bij de demonstratie, blijk zullen geven, dat zij het zich tot een eer rekenen hun korpsen te vertegenwoordigen.

En hiermede verklaar ik de Luchtverdedigingstentoonstelling voor geopend.

ONZE VAANDELS EN STANDAARDEN EN HUN OPSCHRIFTEN

DOOR W. BARON VAN ITTERSUM

Reserve Majoor der Jagers.

Een zeer verheugend verschijnsel in onze weermacht is de klimmende belangstelling in onze krijgsgeschiedenis en in het bijzonder in de regimentsgeschiedenissen. Het boek van den luitenant I. L. UYTERSCHOUT heeft zeer zeker veel bijgedragen de belangstelling meer gaande te maken. De genealogie der Korpsen en de opschriften op de vaandels en standaarden vindt men daarin beknopt vermeld.

De veelvuldig gestelde vraag: „hoe is men gekomen tot de opschriften in de vaandels en standaarden en sedert wanneer dateeren deze?” moge in het navolgende een beantwoording vinden.

De omwenteling van 1795 bracht van zelve mede, dat het dragen of voeren van sjerpen, dragons, troetels, vaandels, standaards, pauken, trompetten en knooopen, waarin de oranjekleur of wapens en teekens van Oranje voorkwamen, verboden werd. Door de omwenteling waren bovendien de Korpsbenamingen geheel veranderd en, wat de Infanterie betreft, deze was ingedeeld in zes halve Brigades elk van 3 bataljons, te zamen dus achttien; bovendien was een zevende halve Brigade uitsluitend door de provincie Holland in dienst genomen.

Op den 11den September werd de lastgeving verstrekt tot het vervaardigen van achttien vaandels voor de bataljons der zes halve Brigades in dienst der Generaliteit en op den 14den Maart 1796 volgde die tot de vervaardiging van drie vaandels voor de bataljons der 7e halve Brigade, die op den 1sten Maart te voren van provinciaal Hollandschen dienst waren overgegaan in dien der generaliteit.

De achttien eerstgenoemde vaandels werden geschilderd door D. VAN DER AA en C. VAN CUYLENBURG. Het doek vertoonde een wit veld met het bovenschrijf: . . *Battaillon* en het onderschrift . . *Halvebrigade* in gouden letters; in het midden een groenen eiken- en dito lauwertak, samen gebogen in den vorm van een cirkel, waarbinnen een uit de wolken te voorschijn komende gewapende rechterarm, houdende een opgeheven zwaard, het garnituur van den ijzeren arm en het gevest van het zwaard van koper.

Deze vaandels, die wij verder zullen noemen M. 1795, moesten ingevolge het Reglement van Economie aangeschaft worden voor rekening van de korpsen, wier chefs tevens belast werden met de plechtige uitreiking. Zij zouden voorts gedragen worden door den oudsten kadet van elk bataljon. Van de vaandels M. 1795 wordt gezegd, dat zij reeds leelijk waren tijdens de uitreiking. Dit verbeterde er niet op, toen zij, blootgesteld aan allerlei weersgesteldheid, schier dagelijks ontplooid moesten worden.

Geen wonder, dat er al spoedig klachten werden ingediend en voorstellen

tot vernieuwing. Zoo lang mogelijk verzette men zich tegen het laatste, doch langzamerhand was men wel gedwongen er toe over te gaan en zoo werden nieuwe vaandels toegestaan op 25 Januari 1800 aan het 3e bataljon der Eerste halve Brigade, op 19 Maart 1800 aan het 1e en 2e bataljon der zevende halve Brigade en op 25 April 1800 aan het 1e bataljon der Derde halve Brigade.

Bij besluit van 17 October 1801 werden het 1e en 2e bataljon der Tweede halve Brigade, in garnizoen te 's-Gravenhage, elk vereerd met een nieuw vaandel M. 1795, ter belooning van het betoonde loffelijk gedrag, terwijl het Staatsbewind op 30 November 1801 aan het 2e bataljon der Vierde halve Brigade de vergunning verleende tot het voeren van het vaandel, geschonken door het vertegenwoordigend lichaam.

Het model 1795 werd in 1802 vervangen door een ander, vastgesteld op 28 Mei 1802 (verder genoemd M. 1802), onder de bepaling, dat het bestemd zou wezen zoowel voor de bataljons Infanterie hier te lande als in de koloniën.

De omschrijving hiervan luidt als volgt: „Op het witte veld in een ovaal het wapen van den Staat — (vastgesteld 16 April 1802) — hangende aan een bundel samengebonden stokken waarop geplaatst een antieke helm met driekleurige struisvederen; achter het schild gekruist een zwaard en een staf van commando; om het schild een driekleurig lint, waarop aan den benedenkant het inschrift . . *Bataillon*, in gouden letters; aan weerszijden van het schild opgaande lauwer- en eikentakken. De koorden en kwasten van het vaandel rood, blauw en zilver door elkander”.

Zooals valt op te merken, kwamen op dit vaandel *niet* meer voor de woorden . . *Halve Brigade* en wel omdat weldra het brigadeverband werd opgeheven en de bataljons zelfstandige korpsen werden.

Tot dusverre waren de vaandels M. 1795 tegenover den vijand ontplooid geworden in den veldtocht in Noord-Holland tegen de Engelschen en Russen in 1799 en aan den Main tegen de Oostenrijkers in 1800.

Hierop volgde een besluit van 20 December 1802, waarbij nieuwe vaandels (M. 1802) werden toegezegd aan zoodanige korpsen, die hun vaandels met eere verloren hadden of ze onbruikbaar waren geworden.

De bataljons waren overigens alle nog voorzien van een M. 1795, in weerwil van de naamsverandering ter gelegenheid der reorganisatie. Voor hen volgde bij besluit van 20 October 1803 de bepaling, dat voor zooverre de opschriften nog onbeschadigd en leesbaar waren, de aanduiding der voormalige Halve Brigade moest overgeschilderd worden met azuurblauw en daarop gesteld in Arabische- of gewone cijfers het nieuwe nummer van het bataljon, benevens in gouden Romeinsche letters de woorden: . . *Bataillon Bataafsche Infanterie*.

Tijdens het bewind van den Raadpensionaris SCHIMMELPENNINCK, ontvingen bij besluit van 29 October 1805 de Grenadiers der voor het Staatshoofd opgerichte Lijfgarde, twee nieuwe vaandels; het eene voor algemeen gebruik, het andere voor den wachtdienst. Zij waren overeenkomstig het M. 1802 doch iets grooter en met gouden franje, met gouden granaten in de vier hoeken en met goud, in plaats van zilver in de kwasten. Bij hetzelfde besluit ontving het eskadron Dragonders der Garde een standaard, geborduurd met het wapen van den Staat. Voor zooverre bekend was deze de eerste en tevens de eenige standaard uitgereikt aan een Bataafsch Cavalerie-korps.

Toen koning LODEWIJK de regeering aanvaard had, kon het niet anders of er moest een verandering in de vaandels op volgen. Ingevolge het decreet van 4 Juli 1806, zouden de vaandels en standaards van de landarmee uit drie banen bestaan, rood-wit-blauw; de witte van dubbele breedte, teneinde het

koninklijk wapen te kunnen bevatten. Doch eenige weken later, bij decreet van 1 Augustus 1806, werd bepaald dat het wapen op de witte baan conform zou zijn aan het gearresteerde zegel van den Staat met het nieuwe devies: „Eendragt Maakt Magt”, terwijl op de keerzijde moesten geschilderd worden de woorden:

Moed en Krijgstucht

De Koning

aan

het . . Bataillon

van

het . . Regt. Inf. van Ligne

Dit wat de gewone Infanterie betreft. Voor de overige korpsen zou de laatste regel luiden:

. . Regt. Ligte Inf. — Artillerie of Cavalerie.

In 1810, toen Napoleon het Koninkrijk Holland vereenigde met Frankrijk, werd het Hollandsche leger ingelijfd in het Fransche. Hieruit ontstonden de volgende Fransche regimenten:

2e later 3e Regiment Grenadiers der Garde

2e Regiment Lansiers der Garde

33e Regiment Lichte Infanterie

123e, 124e, 125e en 126e Reg. Infanterie

14e Regiment Kurassiers

11e Regiment Huzaren

benevens onderdeelen van andere wapens, die hier buiten beschouwing blijven.

Deze geincorporeerde regimenten ontvingen op Dinsdag den 9 Juli 1811 uit handen van den Franschen keizer nieuwe vaandels en standaards of juister gezegd „Aigles”.

L'Aigle was verdeeld in 5 vakken; door het trekken van 4 lijnen welke de middens der 4 zijden opvolgend vereenigden.

Het middenvak, een ruit, was wit met het inschrift: „L'Empereur des Français au 125e Regt. de Ligne”; de 4 overschietende driehoeken, waren blauw en rood, waarin het cijfer 125 tusschen 2 gouden lauwertakken voorkomt.

Op het bovenende van de stok prijkte de Keizerlijke Adelaar, rustende op een voetstuk omhangen met een 3 kleurige strik of cravate.

Het ontstaan van ons tegenwoordig leger dagteekent van de maanden November en December 1813, toen de eerste troepen waren samengesteld. Deze troepen werden gevormd zonder enig verband met de voormalige, in 1810 in het Fransche leger opgenomen korpsen, al traden tot het nieuwe leger wel personen toe, die vóór of tijdens de Fransche overheersching in bedoelde korpsen hadden gediend.

Gedurende 1814 werden er zoowel in de noordelijke- als in de Belgische provinciën vele korpsen opgericht; bij besluit van 21 April 1815 had de vereeniging der Noord- en Zuid Nederlandsche troepen plaats.

Bij deze organisatie bleef de infanterie ingedeeld in afzonderlijke bataljons. Eerst na den veldtocht van 1815 en wel bij besluit van 8 October van dat jaar, ontstonden de afdeelingen (later regimenten) bij de infanterie.

De Cavalerie werd van den beginne af, in regimenten (later afdeelingen en regimenten) ingedeeld.

Bij besluit van 3 December 1815 ontvingen de afdeelingen infanterie bataljons- en richtvlaggen en werd tevens bepaald, dat elke afdeeling daarenboven een Vaandel zou ontvangen. Het duurde echter nog eenige jaren alvorens deze vaandels werden uitgereikt. Eerst den 19den Augustus 1820 wordt den Koning kennis gegeven, dat de Vaandels en Standaards gereed zijn om uitgereikt te worden. Bij Kon. Besluit van 22 Augustus 1820 wordt de uitreiking vastgesteld: door de Luit. Generaals in de 6 groote militaire Kommando's namens den Koning.

Het model was zooals dit heden ten dage nog van onze vaandels en standaards is, *doch zonder inscripties*.

Bij Kon. Besluit van 15 September 1845 zijn de vaandel- en standaarddoeken met de daartoe behorende versierselen, koorden en kwasten vernieuwd; deze nieuwe voorwerpen moesten in alle opzichten gelijk zijn aan die, welke primitief aan het leger waren verstrekt in 1820.

In het jaar 1901 bleken de meeste vaandels en standaarden in zoodanigen toestand te verkeerren, dat er van ontrollen eigenlijk geen sprake meer kon wezen. Dit noopte den Minister van Oorlog, bij Kabinetsbrief van 26 Maart 1892 aan H. M. de Koningin-Regentes het voorstel te doen, voor de Korpsen nieuwe vaandels en standaarden te doen aanmaken.

Hare Majesteit vereenigde zich met dit voorstel; bij besluit van 12 September 1893 werd bepaald, dat de nieuwe vaandels en standaards uit handen van Koningin Wilhelmina zouden ontvangen worden.

Bij de vernieuwing was tevens in overweging genomen de doeken te versieren met opschriften, herinnerende aan de gevechten en veldslagen, veldtochten of belegeringen, waarin de voorgangers der bestaande Korpsen zich onderscheiden hadden. Aangezien een onderzoek, wélke de opschriften moesten zijn, veel tijd vorderde, kon in 1893 aan het denkbeeld nog geen uitvoering worden gegeven. Eerst in 1896 geschiedde zulks en werd bij de Kon. Besluiten van 7 Augustus 1896 N° 41 en 42 vastgesteld, welke opschriften de vaandel- en standaarddoeken zouden sieren.

Wij komen thans tot den oorsprong van de vaststelling der traditiën, die bij de onderdeelen van onze Kon. landmacht voortleven.

In 1893 zag een brochure het licht, zonder vermelding van den auteur, getiteld „*Vaandels en Standaarden*”; zij behelsde een warm pleidooi voor het versieren van de vaandels en standaarden met de namen der krijgsverrichtingen benevens eene opsomming van de traditiën, welke bij de verschillende regimenten zouden kunnen voortleven.

Allerwege trok deze brochure de aandacht; ook in het Algemeen Handelsblad had de schrijver der artikelen „Van Dag tot Dag” beschouwingen aan deze materie gewijd.

Het Departement van Oorlog zond deze brochure om beschouwingen en advies aan den Directeur van het Krijgsgeschiedkundig archief. Deze kwam hierdoor in een eenigszins moeilijk parket, n.l. het moeten geven van beschouwingen en critiek op eigen arbeid, want de schrijvers van de brochure waren niemand minder dan de Heeren F. DE BAS en A. C. BARON SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG. De anonimiteit werd opgeheven, de tweede druk verscheen dan ook voorzien van de namen der samenstellers en het gewenschte resultaat was bereikt.

Aan een commissie werd opgedragen met de meeste nauwgezetheid uit historische bescheiden na te gaan, welke de opschriften op de vaandel- en standaarddoeken van ieder onderdeel zouden moeten zijn. De commissie

werd bij Kon. Besluit van 16 October 1893 N° 30 benoemd en bestond uit: den Luitenant-Generaal F. M. B. Ridder ALEWIJN, Adj. in B. D. van H. M. de Koningin, Chef van den Generalen Staf, lid en voorzitter;

als leden: de heeren LODEWIJK MULDER, oud-majoor der Inf. A. C. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG, directeur van het Huis-archief en van de Bibliotheek van H. M. de Koningin, W. E. A. WÜPPERMANN, Luit. Kol. van den Gen. Staf, G. J. W. KOOLEMANS BEIJNEN, Kapitein der Inf., leeraar bij de Hoogere Krijgsschool;

als secretaris: den Heer W. C. SCHÖNSTEDT, Luitenant van het Regt. Gren. en Jagers.

Bovendien werd den Chef van den Generalen Staf verzocht den directeur van het Krijgsgesch. archief ter beschikking van de commissie te stellen tot het verzamelen van gegevens en het geven van advies.

Uit het omvangrijke dossier van de commissie blijkt de nauwgezette en minutieuse studie, die elk der leden zich heeft getroost om vast te stellen, welke traditiën bij de verschillende regimenten zouden moeten blijven voortleven, traditiën van hun voorgangers, die zich door *roemrijke* daden hadden onderscheiden. De stamboeken, sterktestaten, legerorganisatiën, de archieven van den Generalen Staf, van Prins FREDERIK en van de Constant Rebecque zijn alle bestudeerd. Na drie jaren van moeizamen arbeid werd bij de Kon. Besluiten van 7 Aug. 1896 N° 41 en 42 vastgesteld, welke opschriften op de vaandel- en standaarddoeken zouden prijken.

De uitbreiding van ons leger gaf aanleiding dat op 1 April 1913 het navolgend Kabinet's rescript het licht zag.

De Minister van Oorlog

Heeft goedgevonden:

1. Aan eene commissie op te dragen het instellen van een onderzoek naar de opschriften, welke, in verband met roemrijke wapenfeiten, waaraan, *sedert het jaar 1813*, korpsen van de Landmacht of onderdeelen van die korpsen hebben deelgenomen, op de vaandels der nieuwe opgerichte Regimenten Infanterie zouden kunnen worden geplaatst, zoomede naar de wijzigingen, welke de opschriften op de bestaande vaandels der Regimenten Infanterie dientengevolge misschien zullen moeten ondergaan;

2. In voormelde commissie te benoemen:

a. tot *lid* en *voorzitter*:

den Heer W. E. A. WÜPPERMANN, gep. Luit. Generaal der Cavalerie;

b. tot *leden*:

den Heer G. J. W. KOOLEMANS BEIJNEN, gep. Luit. Generaal der Inf. en den Heer Directeur van het Krijgsgeschiedkundig Archief van den Generalen Staf;

c. tot *secretaris*:

den Kapitein J. C. WAGNER, van het Regiment Jagers.

Ook deze commissie heeft wederom de geschiedenis van alle regimenten onder de loupe genomen; het resultaat van haar arbeid werd reeds bij Kon. Besluit N° 70 den 3den November 1913 in het Staatsblad opgenomen.

De namen van de leden van beide genoemde commissiën mogen ons borg staan, dat het toekennen van de verleende opschriften geheel onpartijdig en naar alle billijkheid is geschied. Het is ons bekend, dat geen der beide commissiën er in geslaagd is „de contentier tout le monde”; in dergelijke afstammingskwesaties zullen steeds subjectieve meeningen blijven bestaan.

Waar wij het echter allen mee eens zijn, is, dat een aanvulling van de vastgestelde traditiën van één enkel onderdeel niet wel mogelijk is, zonder die van al de overige onderdeelen tevens in beschouwing te nemen. Voorts, dat in de eerste plaats de herinnering aan *roemrijke daden* van voorgangers sedert 1813 in de traditiën der huidige regimenten moet voortleven. Ten slotte mag niet vergeten worden, dat het ontstaan van ons tegenwoordig leger eerst dagteekent uit 1813 en dat ons leger van 1810—1813 geheel geincorporeerd was in het Fransche leger, waardoor de afstamming van onderdeelen vóór 1813 al heel moeilijk is te bewijzen.

Bij de vaststelling van de oprichtingsdata van de onderdeelen van onze Kon. Weermacht in 1934, is eenzelfde lijn gevolgd en zijn deze vastgesteld in analogie met de opschriften door de Vaandelcommissie voorgesteld.

Alleen is hiervan afgeweken ten aanzien van het Korps Rijdende Artillerie, omdat dit Korps op 14 September 1899 in het bezit is gekomen van een ereblijk van Regeeringswege ontvangen, en waarop o.m. prijkt de inscriptie „Noord-Brabant 1794”. Een korps kan geen inscriptie behalen, indien het niet bestaat en hetgeen eenmaal was verleend wilde men niet ongedaan maken.

Voor het Regiment Genietroepen, dat zich gaarne beroept op de gedragslijn jegens het Korps Rijdende Artillerie, bestond geen aanleiding om een uitzondering te maken. Op het vaandel van het regiment, uitgereikt op 30 April 1927, zijn geen roemrijke wapenfeiten vóór 1813 vermeld.

NIEUWE UITGAVEN

„**Het Korps Luchtdoel-Artillerie en zijn beteekenis voor onze militaire luchtverdediging**”, door W. A. FEITSMA, 1e Luitenant bij het K. Lu. A., met een voorwoord van A. J. MAAS, Luit.-kolonel der Luchtdoel-Artillerie. Uitgave N.V. Drukkerij voorh. H. Born, Assen. Prijs f 0,90.

Bovenstaande uitgave van omstreeks 60 blz. druk met bovendien een twintigtal fraaie foto's verscheen als gedenkboek ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van het K. Lu. A. (26 Mei 1937). Het vormt echter allerminst een gelegenheids geschrift, alleen interessant voor hen, die bij het korps dienden. Integendeel! Schr. had het ook kunnen noemen: „*Wat ieder Nederlander (en a fortiori ieder officier) van de luchtdoelartillerie moet weten.*” Schr. is er in geslaagd in betrekkelijk kort bestek een helder inzicht te geven in de ontwikkeling, de taak en de werkwijze van de luchtdoel-artillerie. Hij geeft daarbij een beknopte beschrijving van het nieuwe, uitmuntende materieel waarmee onze luchtdoel-artillerie sedert 1936 is uitgerust. Niet minder belangwekkend zijn Schr.'s beschouwingen omtrent de hedendaagsche mogelijkheden van aanval en verdediging en omtrent de positie van Nederland tegenover den luchtaanval.

Wij weerstaan den lust om enkele gedeelten, die ons bij lezing bijzonder troffen, naar voren te brengen, omdat het hier een geschrift geldt, dat ieder officier en reserve-officier zich o.i. behoort aan te schaffen.

Na zooveel goeds te hebben kunnen zeggen, moge ons een kleine aanmerking van het hart. Het wapen, afgebeeld op de achterzijde van de overigens welverzorgde uitgave, is een heraldisch monstrem, zooals ook den niet-heraldicus kan blijken door vergelijking met de fraaie foto van het Nederlandsche wapen, dat op ieder der nieuwe luchtdoelkanonnen is geëst.

Schr. noemt het terecht een verheugend feit, dat het oude gebruik van het plaatsen op de kanonnen van het Nederlandsche wapen, de gekroonde W omgeven door een lauwerkrans en de woorden „*Het Vaderlandt ghetrouwe blijf ick tot in den doot*” weder in eere is hersteld.

Waar wij het echter allen mee eens zijn, is, dat een aanvulling van de vastgestelde traditiën van één enkel onderdeel niet wel mogelijk is, zonder die van al de overige onderdeelen tevens in beschouwing te nemen. Voorts, dat in de eerste plaats de herinnering aan *roemrijke daden* van voorgangers sedert 1813 in de traditiën der huidige regimenten moet voortleven. Ten slotte mag niet vergeten worden, dat het ontstaan van ons tegenwoordig leger eerst dagteekent uit 1813 en dat ons leger van 1810—1813 geheel geincorporeerd was in het Fransche leger, waardoor de afstamming van onderdeelen vóór 1813 al heel moeilijk is te bewijzen.

Bij de vaststelling van de oprichtingsdata van de onderdeelen van onze Kon. Weermacht in 1934, is eenzelfde lijn gevolgd en zijn deze vastgesteld in analogie met de opschriften door de Vaandelcommissie voorgesteld.

Alleen is hiervan afgeweken ten aanzien van het Korps Rijdende Artillerie, omdat dit Korps op 14 September 1899 in het bezit is gekomen van een ereblijk van Regeeringswege ontvangen, en waarop o.m. prijkt de inscriptie „Noord-Brabant 1794”. Een korps kan geen inscriptie behalen, indien het niet bestaat en hetgeen eenmaal was verleend wilde men niet ongedaan maken.

Voor het Regiment Genietroepen, dat zich gaarne beroept op de gedragslijn jegens het Korps Rijdende Artillerie, bestond geen aanleiding om een uitzondering te maken. Op het vaandel van het regiment, uitgereikt op 30 April 1927, zijn geen roemrijke wapenfeiten vóór 1813 vermeld.

NIEUWE UITGAVEN

„**Het Korps Luchtdoel-Artillerie en zijn beteekenis voor onze militaire luchtverdediging**”, door W. A. FEITSMA, 1e Luitenant bij het K. Lu. A., met een voorwoord van A. J. MAAS, Luit.-kolonel der Luchtdoel-Artillerie. Uitgave N.V. Drukkerij voorh. H. Born, Assen. Prijs f 0,90.

Bovenstaande uitgave van omstreeks 60 blz. druk met bovendien een twintigtal fraaie foto's verscheen als gedenkboek ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van het K. Lu. A. (26 Mei 1937). Het vormt echter allerminst een gelegenheids geschrift, alleen interessant voor hen, die bij het korps dienden. Integendeel! Schr. had het ook kunnen noemen: „*Wat ieder Nederlander (en a fortiori ieder officier) van de luchtdoelartillerie moet weten.*” Schr. is er in geslaagd in betrekkelijk kort bestek een helder inzicht te geven in de ontwikkeling, de taak en de werkwijze van de luchtdoel-artillerie. Hij geeft daarbij een beknopte beschrijving van het nieuwe, uitmuntende materieel waarmee onze luchtdoel-artillerie sedert 1936 is uitgerust. Niet minder belangwekkend zijn Schr.'s beschouwingen omtrent de hedendaagsche mogelijkheden van aanval en verdediging en omtrent de positie van Nederland tegenover den luchtaanval.

Wij weerstaan den lust om enkele gedeelten, die ons bij lezing bijzonder troffen, naar voren te brengen, omdat het hier een geschrift geldt, dat ieder officier en reserve-officier zich o.i. behoort aan te schaffen.

Na zooveel goeds te hebben kunnen zeggen, moge ons een kleine aanmerking van het hart. Het wapen, afgebeeld op de achterzijde van de overigens welverzorgde uitgave, is een heraldisch monstrem, zooals ook den niet-heraldicus kan blijken door vergelijking met de fraaie foto van het Nederlandsche wapen, dat op ieder der nieuwe luchtdoelkanonnen is geëst.

Schr. noemt het terecht een verheugend feit, dat het oude gebruik van het plaatsen op de kanonnen van het Nederlandsche wapen, de gekroonde W omgeven door een lauwerkrans en de woorden „*Het Vaderlandt ghetrouwe blijf ick tot in den doot*” weder in eere is hersteld.

CONSTRUCTIE VAN BRISANT-GRANATEN

DOOR Ir. D. H. G. BRETHOUWER,

Kapitein der Artillerie.

Inleiding.

Het is in het algemeen opmerkelijk, dat in de literatuur over militaire onderwerpen een groot aantal geschriften worden aangetroffen over ieder denkbaar gedeelte, uitgezonderd de constructie. Een van de weinige boeken op dit gebied is b.v. KAISER „Construction der gezogenen Geschützröhre” van het jaar 1900, waarin ook één en ander wordt medege-deeld over de dimensioneerling van projectielen.

Voor zoover mij bekend, is over de constructie van projectielen geen boek verschenen. De verschillende fabrieken werken in den regel met eigen ervaringsmateriaal aangevuld met gegevens uit tijdschriftartikelen, die somtijds bijzonderheden, beschrijvingen van uitgevoerde constructies geven. Ook bestaan er genoeg werken, die beschrijvingen vermelden doch de bestudeering hiervan kan hoogstens leiden tot een, overigens niet te versmaden, materieel-kennis zonder bewustwording van de leidende beginselen, die aan de constructies ten grondslag hebben gelegen.

In verband met de beschikbare ruimte zal ik mij hier uitsluitend bepalen tot eenige grepen uit de constructies van brisantgranaten.

De oorlog van 1914—1918 heeft doen zien, dat de brisantgranaat het belangrijkste projectiel is, niet omdat de uitwerking op de verschillende doelen het ten allen tijde wint van die van een ander type projectiel b.v. de granaat-kartets doch voornamelijk tengevolge van de mogelijkheid van massafabri-cage, eenvoudige vuurleiding en moreele werking.

Wij zullen steeds onderscheid dienen te maken tusschen uitwerkingsver-mogen en uitwerking. Het eerste wordt bepaald door de constructieve uit-voering van de brisantgranaat en geeft derhalve de voorhanden hoeveelheid energie aan. De uitwerking wordt beheerscht door het uitwerkingsvermogen en de wijze waarop het doel is gevormd en opgesteld, terwijl voorts ook nog de ove-rige ballistische omstandigheden als trefsnelheid, invalshoek enz. een rol spelen.

Het zijn voornamelijk deze drie factoren, die de constructie van een brisant-granaat beheerschen:

- 1e de gevraagde dracht en trefkans
- 2e het uitwerkingsvermogen
- 3e de werking van het schot op het projectiel.

De dracht en trefkans worden beïnvloed door het gewicht (toelaatbare V_0), de uitwendige vorm, de ligging van het zwaartepunt, de grootte der traagheidsmomenten en de geleiding in de ziel.

Het uitwerkingsvermogen wordt beheerscht door de springstof, het pro-jectielmateriaal en den vorm van constructie. Middelen tot verzameling van

gegevens omtrent dit vermogen zijn springproeven in de kuil en tegen immer gelijke doelen.

De studie van de werking van het schot op het projectiel leidt tot het bepalen van de verschillende krachten die tijdens het schot op het projectiel werken, waarna het mogelijk is met behulp van de toegepaste mechanica de wand, bodem en projectielband(en) te dimensioneren. Ook de springlading en de inleidingsmiddelen dienen op schokveiligheid bij de beoogde constructie te worden berekend.

Een volledig werk over projectielconstructie zal voorts nog moeten behandelen: afmetingen en toleranties, berekening van het gewicht, beproeving, buizen.

De onderwerpen die hieronder zullen worden behandeld zijn zoodanig gekozen, dat zij zooveel mogelijk nieuwe gegevens verschaffen.

Zoals uit het hieronder volgende zal blijken zijn tal van berekeningen mogelijk, indien van een „type” projectiel kan worden uitgegaan. De resultaten van deze berekeningen moeten dan in verband met het in de praktijk verkregene de keuze van het type rechtvaardigen. Bij de keuze van dit projectiel was het noodzakelijk een genormaliseerde bodemdikte in te voeren, zoodat in de eerste plaats zal worden afgeleid, welke factoren de dikte van den bodem beheerschen, waarna een eenvoudige betrekking kan worden opgesteld.

Er is zeker geen afmeting bij de projectielen waar, bij de verschillende constructies, zulke uiteenlopende waarden zijn toegepast. Vermoedelijk is dit veroorzaakt door den meerderen of minderen angst voor „lekke” bodems, zoodat het van den smaak van den constructeur afhing, welke bodemdikte zou worden toegepast.

Voor de sterkte berekening beschouwen wij den bodem als een cirkelvormige plaat, aan den rand op bepaalde wijze ondersteund en aan één zijde gelijkmatig belast door den gasdruk.

BACH geeft als algemeene formule:

$$k_b = \psi \cdot \frac{r_i^2}{s^2} p, \text{ waarin}$$

k_b = toelaatbare buig(trek) spanning in kg/cm^2

r_i = vrije binnenstraal } b.v. in mm.

s = dikte van de plaat

p = gasdruk (kg/cm^2)

ψ = experimenteele constante.

Voor het bepalen van deze constante beschouwen we de *bgkt* van 7 veld, waarbij, bij gebruik van „noodmateriaal” geconstateerd kon worden, dat de bodem op den grens van sterkte was. Hierbij gold $k_b = 3500 \text{ kg/cm}^2$ en $p = \pm 2000 \text{ kg/cm}^2$. Voorts is $r_i = 29 \text{ mm}$ en $s = 9 \text{ mm}$. Dan is $\psi = \left(\frac{9}{29}\right)^2 \cdot \frac{3500}{2000} = 0,17$.

Voor brisantgranaten is een ruime veiligheid gewenscht, zoodat een vijf-voudige zekerheid op zijn plaats is, waardoor we komen tot $\psi = 0,85$.

Bij deze waarde geeft $s = 0,8 r_i$ een bruikbare benadering, waarmede men aan den veiligen kant blijft. Stellen we toch $s = \beta r_i$ dan volgt uit de formule van BACH

$$\beta = \frac{s}{r_i} = \sqrt{\frac{p}{k_b}} \psi$$

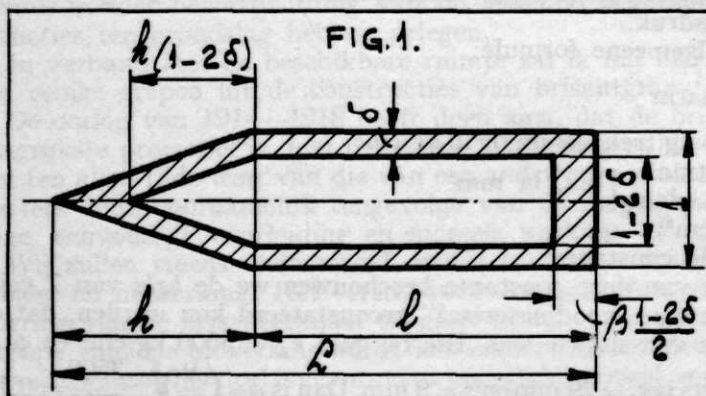
Berekenen we de waarde van $\sqrt{\frac{p}{k_b}}$ dan kunnen we onderstaande tabel samenstellen:

		Waarde van $\sqrt{\frac{p}{k_b}}$				
$\frac{p}{k_b}$	k_b	2000	2500	3000	3500	4000
1500		0,9	0,8	0,7	0,65	0,6
2000		1	0,9	0,8	0,75	0,7
2500		1,1	1	0,9	0,85	0,8
3000		1,2	1,1	1	0,95	0,9

Houden we rekening met de in de praktijk meest voorkomende gevallen dan zal k_b grooter dan of gelijk zijn aan p . Aangezien $\sqrt{\psi} = 0,92$, levert het product van $\sqrt{\psi}$ en $\frac{p}{k_b}$ als goed gemiddelde 0,8 op. Alleen voor hoge waarden van k_b zou een kleinere waarde kunnen worden genomen, doch wij meenen uit veiligheidsoverwegingen (gasdichtheid) hiervan te moeten afzien. De slotsom is derhalve:

Voor brisantgranaten kan men de bodemdikte gelijk stellen aan de binnenstraal vlak boven den bodem vermenigvuldigd, met een factor β . Een bruikbare waarde is $\beta = 0,8$.

(Voor gietijzer nemen we, in verband met de door BACH bepaalde constanten de bodemdikte gelijk aan de binnenstraal).

Als type projectiel kiezen we nu dat met kegelvormige kop zonder afplatting, uniforme bodem- en wanddikte. Eaar we bij de berekeningen alle afmetingen in kalibers uitdrukken kunnen we het kaliber = 1 stellen. Indien de binnenstraal is r_i en de wanddikte δ dan is $r_i = \frac{1}{2}(1 - 2\delta)$ (zie fig. 1). Zij voorts: $G = cD^3 = c$ het totaalgewicht van het gevulde projectiel met buis. φ het springstofpercentage t/o van G dus het springstofgewicht is

$$\frac{\varphi}{100} G.$$

s soortelijk gewicht van het projectielmateriaal

s_1 " " " " de springstof.

Noemen we nog $\frac{l}{L} = \lambda$, welke waarde varieert van 0,4 tot 0,8.

Tusschen φ , c , l , h en δ kunnen we de volgende betrekkingen afleiden. Het

gewicht der springstof is $\frac{\varphi}{100} c$ en derhalve het volume $\frac{\varphi}{100} \cdot \frac{c}{s_1}$. Noemen we het totale volume van het projectiel V dan is het gewicht van het ledige projectiel $\left(V - \frac{\varphi}{100} \cdot \frac{c}{s_1}\right) s$, zoodat $c = \frac{\varphi}{100} c + s \left(V - \frac{\varphi}{100} \cdot \frac{c}{s_1}\right)$. Lossen we c op en zetten we voor $V = \frac{\pi}{4} \left(l + \frac{h}{3}\right)$ dan volgt

$$c = \frac{\pi}{4} \left(l + \frac{h}{3}\right) \cdot \frac{s}{1 + \frac{\varphi}{100} \left(\frac{s}{s_1} - 1\right)} \dots \dots \dots (1)$$

Aangezien $l + h = L$ is $\frac{h}{L} = 1 - \lambda$ dus $l + \frac{h}{3} = \frac{2\lambda + 1}{3} L$.

Opmerking. We kunnen ons nog losmaken van de keuze kegelvormige kop en wel door de volume berekening van de kop te beschouwen als die van een cylinder met een hoogte, welke een bepaald gedeelte van de kophoogte is, zoodat $V = \frac{\pi}{4} (l + x \cdot h) = \frac{\pi}{4} L \{x + \lambda (1 - x)\}$

De waarden van x zijn voor:

een kegel $x = \frac{1}{3}$

een parabool $x = \frac{1}{2}$

een cirkelvormig ogief $x = \frac{13}{24}$ (zie hiervoor Militair Technisch Tijdschrift No. 19, September 1930, blz. 118). Formule (1) in zijn algemeenen vorm is derhalve:

$$c = \frac{\pi}{4} L \{x + \lambda (1 - x)\} \cdot \frac{s}{1 + \frac{\varphi}{100} \left(\frac{s}{s_1} - 1\right)} \dots \dots \dots (1a)$$

Bij een bepaald project stelt deze formule ons in staat het projectiel uitwendig te teekenen, indien b.v. L , x (kopvorm), totaalgewicht c en φ gekozen worden. De wanddikte is dan in feite reeds bepaald door de keuze van φ doch een formule moet ons in dezen weg nadere gegevens verschaffen.

We rekenen derhalve het volume springstof uit en stellen dit gelijk aan $\frac{\varphi}{100} \cdot \frac{c}{s_1}$

$$\frac{\pi}{4} (1 - 2\delta)^2 \left\{ l - \frac{1 - 2\delta}{2} \beta + \frac{h}{3} (1 - 2\delta) \right\} = \frac{\varphi}{100} \cdot \frac{c}{s_1} \dots \dots (2)$$

Uit deze vergelijking moeten we δ oplossen, waartoe we deze in den volgenden vorm schrijven.

$$\frac{\pi}{4} (1 - 2\delta)^2 \left\{ \left(l + \frac{h}{3} - \frac{1}{2}\right) + \left(\delta\beta - \frac{2}{3} h \delta\right) \right\} = \frac{\varphi}{100} \cdot \frac{c}{s_1}$$

Verwaarloozen we $\left(\delta\beta - \frac{2}{3} h \delta\right)$ tegenover $\left(l + \frac{h}{3} - \frac{1}{2}\right)$ dan wordt bij de bepaling van δ een fout gemaakt die slechts enkele percenten kan bedragen. In verband met formule (1) volgt nu gemakkelijk:

$$(1 - 2\delta)^2 \approx \frac{\frac{\pi}{4} \frac{s}{s_1} \frac{\varphi}{100}}{1 + \frac{\varphi}{100} \left(\frac{s}{s_1} - 1 \right) - \frac{\pi s}{8c}} \dots \dots \dots (3)$$

Kiezen we $s = 7,85 \text{ kg/dm}^3$ (staal) en $s_1 = 1,57 \text{ kg/dm}^3$ (trotyl) dan is $\frac{s}{s_1} = 5$ zoodat we de waarde δ kunnen berekenen met de veranderlijken φ en c . Het resultaat volgt in onderstaande tabel.

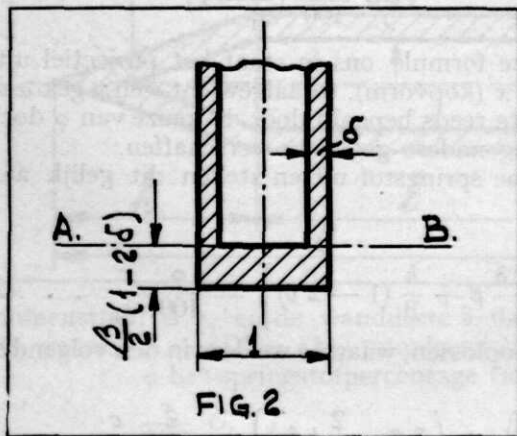
Wanddikte (δ) in kalibers					
φ/c	8	10	12	14	16
0	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
4	0.25	0.26	0.26 ^s	0.27	0.27 ^s
8	0.17 ^s	0.18 ^s	0.19 ^s	0.20	0.20
12	0.13	0.14	0.15	0.15 ^s	0.16
16	0.10	0.11	0.12	0.12 ^s	0.13
20	0.08	0.09	0.10	0.10	0.10 ^s

Een eenvoudige formule, die dit resultaat goed weergeeft in het gebied $\varphi = 4$ tot 20 en $c = 8$ tot 16 is de volgende:

$$100 \delta = \frac{c}{3} + 5 + \left(5 - \frac{2}{9} \varphi \right)^2 \dots \dots \dots (3a)$$

Voorbeeld.

- a. Brisantgranaat van 15 cm met $c = 13,5$ ($G = 46 \text{ kg}$) en $\varphi = 10 \%$ 100; $\delta = 4,5 + 5 + 7,7 = 17,2$; $\delta = 0,17$ dus in mm $0,17 \times 150 = 25,5 \text{ mm}$.
- b. Brisantgranaat van 7,5 cm met $c = 15,5$ ($G = 6,5 \text{ kg}$) en $\varphi = 10 \%$ levert $\delta = 0,16$ dus in mm $0,16 \times 75 = 12 \text{ mm}$.

Beide waarden geven een goede overeenstemming met de praktijk.

We zijn dus thans in staat het projectiel ook inwendig te dimensioneren. De berekende wanddikte waarborgt, dat aan het verlangde gewicht en springstofpercentage zal worden voldaan, doch het is de vraag nog of de sterkte voldoende is, dan wel welke staalqualiteit gekozen zal worden om de sterkte te waarborgen bij de toe te passen gasdrukken in den vuurmond.

De sterkte berekening wordt veelal beperkt tot de berekening van de gevaarlijkste doorsnede, die we hier vlak boven den bodem denken (vlak AB). Zij het dragend oppervlak aldaar gelijk F dan is de spanning $\sigma = \frac{P}{F}$ indien P de versnellingskracht is.

Noemen we nog $p = \text{max. gasdruk in kg/cm}^2$ en $\frac{a}{g} = \text{versnellingscoëfficiënt}$ dan is de versnellingskracht voor het geheele projectiel:

$$\frac{\pi}{4} p = c \times \frac{a}{g}, \text{ zoodat } \frac{a}{g} = \frac{\pi}{4c} p$$

Het gewicht van het ledige projectiel + buis is $\frac{100 - \varphi}{100} \cdot c$; het gedeelte onder het vlak AB weegt $\frac{\pi}{4} \cdot \frac{\beta}{2} (1 - 2\delta) \cdot s$, zoodat het belastende deel weegt:

$$G' = \frac{100 - \varphi}{100} \cdot c - \frac{\pi}{4} \cdot \frac{\beta}{2} \cdot (1 - 2\delta) s.$$

De versnellingskracht $P = G' \cdot \frac{a}{g} = \left\{ \frac{100 - \varphi}{100} \cdot c - \frac{\pi}{4} \cdot \frac{\beta}{2} (1 - 2\delta) s \right\} \cdot \frac{\pi}{4c} \cdot p$

De doorsnede $F = \frac{\pi}{4} \{ 1 - (1 - 2\delta)^2 \} = \frac{\pi}{4} \cdot 4\delta(1 - \delta)$.

Beschouwen we de verhouding van de spanning ten opzichte van de gasdruk p dan vinden we na eenige herleiding:

$$\frac{\sigma}{p} = \frac{1 - \frac{\varphi}{100} - \frac{\pi\beta s}{8c} (1 - 2\delta)}{4\delta(1 - \delta)} \dots \dots \dots (4)$$

Substitueeren we in deze formule de waarde van δ die volgt uit vergelijking (3) of (3a) dan vinden we het resultaat in de volgende tabel. Opgemerkt wordt dat voor $\beta = 0,8$ genomen werd.

		$\frac{\sigma}{p} = \frac{\text{spanning in gevaarlijke doorsn.}}{\text{max. gasdruk}}$					$\frac{\varphi + 21,5}{23}$
φ	c	8	10	12	14	16	
0		1	1	1	1	1	—
4		1.08	1.10	1.11	1.11 ⁵	1.12	1.11
8		1.25 ⁵	1.26 ⁵	1.27	1.27 ⁵	1.28	1.28
12		1.44	1.44	1.44 ⁵	1.45	1.45	1.45 ⁵
16		1.64	1.62 ⁵	1.62 ⁵	1.62 ⁵	1.62 ⁵	1.63
20		1.84 ⁵	1.81 ⁵	1.80 ⁵	1.80	1.79 ⁵	1.80 ⁵

Zoolang geen nauwkeurige gegevens bekend zijn omtrent het gedrag van staal bij dergelijk plotselinge belastingen als hier het geval is ware voor de toelaatbare spanning te nemen:

$$\sigma_t = \text{vloeigrens.}$$

Een formule die dit resultaat weergeeft is:

$$\frac{\sigma}{p} = \frac{\varphi + 21,5}{23} \dots \dots \dots (4a)$$

Deze formule welke even eenvoudig als interessant is leent zich tot de oplossing van b.v. de volgende vragen.

- a. Wat is bij een gegeven materiaal en gasdruk de maximum mogelijke springstofhoeveelheid?

$$\varphi_{max} = 23 \frac{\sigma_t}{p} - 21,5$$

Voorbeeld $\sigma_t = 42 \text{ kg/mm}^2$; $p = 25 \text{ kg/mm}^2$; $\varphi_{max} = 17 \%$.

- b. Wat is bij een gegeven materiaal en springstofpercentage de toelaatbare max. gasdruk?

$$p_{max} = \frac{23}{\varphi + 21,5} \sigma_t.$$

Voorbeeld $\sigma_t = 42 \text{ kg/mm}^2$; $\varphi = 10 \%$; $p_{max} = 3070 \text{ kg/cm}^2$.

Hierbij geldt de restrictie, dat de wand niet dunner mag zijn dan uit formule (3) of (3a) zou volgen.

- c. Er wordt een projectiel geconstrueerd met $\varphi = 14 \%$ en $p = 2800 \text{ kg/cm}^2$. Wat voor materiaal moet worden toegepast?

$$\sigma_t = 28. \frac{14 + 21,5}{23} = 43 \text{ kg/mm}^2.$$

Ook hierbij geldt de onder b genoemde restrictie.

Met het bovenstaande is geenszins het laatste woord omtrent de sterkte berekening gezegd noch bedoelen de afgeleide formules voor alle gevallen geldend te zijn doch de overeenstemming met de praktijk is, in de door mij onderzochte gevallen, zoo goed, dat ik ze, althans voor een eerste oriëntering durf aanbevelen.

(Wordt vervolgd.)

NIEUWE UITGAVEN

Het ceremonieel van de plechtige beëdiging van Z.D.H. Prins Bernhard van Lippe Biesterfeld, als officier van de Koninklijke Nederlandsche Weermacht door I. L. UYTERSCHOUT. Eerste-luitenant der infanterie, werkzaam bij het H.K.V. *De Gebroeders van Cleef*, den Haag.

Het verheugt ons bijzonder, dat het „*Beknopt overzicht van de Nederlandsche Krijgs-geschiedenis van 1568 tot heden*” samengesteld door den Eerste-luitenant UYTERSCHOUT zooveel aftrek heeft gevonden, dat de Schrijver reeds thans voorbereidingen kan treffen voor een tweeden druk. Uit het door hem ter aanvulling verzamelde materiaal heeft de Heer UYTERSCHOUT de beschrijving van de plechtige beëdiging van Z.K.H. Prins BERNHARD op 23 December 1936, bij wijze van voorproefje, afzonderlijk uitgegeven. Het 27 blz. tellende boekje, verlicht met verscheidene foto's, legt een voor de Weermacht onvergetelijke gebeurtenis in woord en beeld vast en zal ongetwijfeld allerwege belangstelling vinden, vooral bij hen, die den in hun bezit zijnden eersten druk van genoemd boekwerk daarmede willen completeeren. C.

Dienstplichtvoorschriften door E. H. SCHMIDT. Uitg. N. Samson N.V., Alphen aan den Rijn.

Op dit handboek, aangekondigd in „*De Militaire Spectator*” 1935, blz. 465, is een *tweede supplement* verschenen, noodig geworden door de Wet van 22 April 1937 (Staatsblad nr. 500) tot wijziging van de Dienstplichtwet. C.

- a. Wat is bij een gegeven materiaal en gasdruk de maximum mogelijke springstofhoeveelheid?

$$\varphi_{max} = 23 \frac{\sigma_t}{p} - 21,5$$

Voorbeeld $\sigma_t = 42 \text{ kg/mm}^2$; $p = 25 \text{ kg/mm}^2$; $\varphi_{max} = 17 \%$.

- b. Wat is bij een gegeven materiaal en springstofpercentage de toelaatbare max. gasdruk?

$$p_{max} = \frac{23}{\varphi + 21,5} \sigma_t.$$

Voorbeeld $\sigma_t = 42 \text{ kg/mm}^2$; $\varphi = 10 \%$; $p_{max} = 3070 \text{ kg/cm}^2$.

Hierbij geldt de restrictie, dat de wand niet dunner mag zijn dan uit formule (3) of (3a) zou volgen.

- c. Er wordt een projectiel geconstrueerd met $\varphi = 14 \%$ en $p = 2800 \text{ kg/cm}^2$. Wat voor materiaal moet worden toegepast?

$$\sigma_t = 28. \frac{14 + 21,5}{23} = 43 \text{ kg/mm}^2.$$

Ook hierbij geldt de onder b genoemde restrictie.

Met het bovenstaande is geenszins het laatste woord omtrent de sterkte berekening gezegd noch bedoelen de afgeleide formules voor alle gevallen geldend te zijn doch de overeenstemming met de praktijk is, in de door mij onderzochte gevallen, zoo goed, dat ik ze, althans voor een eerste oriëntering durf aanbevelen.

(Wordt vervolgd.)

NIEUWE UITGAVEN

Het ceremonieel van de plechtige beëdiging van Z.D.H. Prins Bernhard van Lippe Biesterfeld, als officier van de Koninklijke Nederlandsche Weermacht door I. L. UYTERSCHOUT. Eerste-luitenant der infanterie, werkzaam bij het H.K.V. *De Gebroeders van Cleef*, den Haag.

Het verheugt ons bijzonder, dat het „*Beknopt overzicht van de Nederlandsche Krijgs-geschiedenis van 1568 tot heden*” samengesteld door den Eerste-luitenant UYTERSCHOUT zooveel aftrek heeft gevonden, dat de Schrijver reeds thans voorbereidingen kan treffen voor een tweeden druk. Uit het door hem ter aanvulling verzamelde materiaal heeft de Heer UYTERSCHOUT de beschrijving van de plechtige beëdiging van Z.K.H. Prins BERNHARD op 23 December 1936, bij wijze van voorproefje, afzonderlijk uitgegeven. Het 27 blz. tellende boekje, verlicht met verscheidene foto's, legt een voor de Weermacht onvergetelijke gebeurtenis in woord en beeld vast en zal ongetwijfeld allerwege belangstelling vinden, vooral bij hen, die den in hun bezit zijnden eersten druk van genoemd boekwerk daarmede willen completeeren. C.

Dienstplichtvoorschriften door E. H. SCHMIDT. Uitg. N. Samson N.V., Alphen aan den Rijn.

Op dit handboek, aangekondigd in „*De Militaire Spectator*” 1935, blz. 465, is een *tweede supplement* verschenen, noodig geworden door de Wet van 22 April 1937 (Staatsblad nr. 500) tot wijziging van de Dienstplichtwet. C.

DE NIEUWE DUITSCHE ZWARE VELDHOUWITSER

In het kortgeleden verschenen *Wetenschappelijk Jaarbericht* over 1936, uitgegeven door de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, wijdt de Kolonel van den Generalen Staf N. T. CARSTENS in zijn lezenswaardige beschouwingen over de ontwikkeling van de tactiek der Artillerie ook eenige aandacht aan den nieuwen Duitschen houwtser van 15.

Aangezien de Kolonel in zijn betoog o.m. betwijfelt, dat de vuursnelheid van dezen houwtser grooter zou zijn dan die van onzen houwtser 1.17 en dit in tegenstelling met hetgeen de Generaal-Majoor J. J. G. BARON VAN VOORST TOT VOORST in April 1936 in zijn studie over de Deutsche herbewapening naar voren bracht, schijnt het wenschelijk, hierop te dezer plaatse wat dieper in te gaan. Immers het invoeren van verdragend, snel vurend, krachtig aanvalsgeschut in het buitenland moet een weerslag van beteekenis uitoefenen op onze mogelijkheid tot verweer.

De schrijver van „*De Deutsche Herbewapening*”, die uiteraard in April van het vorige jaar niet kon beschikken over de gegevens welke nadien in 1936 bekend werden, merkte ten aanzien van de vuursnelheid van den nieuwen zwaren veldhouwtser op, dat de toelaatbare vuursnelheid daarbij per minuut (tot 5 minuten) bedraagt 4 schoten, terwijl bij langdurig vuur van eenige uren de snelheid zou zijn 50 schoten per uur. Hiertegen richt zich de opmerking van Kolonel CARSTENS. Soortgelijke gegevens kunnen worden afgeleid uit de voorbeelden, welke Luitenant-Generaal VON COCHENHAUSEN in zijn jongste „*Taktisches Handbuch*” geeft. Daartegenover staat dan de vuursnelheid van onzen 15 hw.l.17, zijnde 2 schoten per minuut en 35 schoten per uur bij langdurig vuur.

Nu echter kan worden beschikt over de *officieele* getallen ten aanzien van de vuursnelheid, zooals deze zijn neergelegd in het dezer dagen uitgegeven 5de deel van het „*Ausbildungsvorschrift für die Artillerie*”, blijkt, dat de vuursnelheden van den nieuwen Duitschen veldhouwtser nog grooter zijn dan hiervoren werd aangegeven, n.l. 5 schoten per minuut en zelfs 100 à 120 per uur bij lang aangehouden vuur, d.i. ongeveer $3 \times$ die, in het schietvoorschrift der artillerie aangegeven voor onzen zwaren houwtser.

Of dit snellere vuur nu ondanks het ongeveer gelijke projectiel-gewicht mogelijk is gemaakt door mechanische verbeteringen ten behoeve van het inbrengen van de munitie en het uitwerpen van de ledige huls, dan wel door het versterken van het bedienend personeel tot het volhouden van de vuursnelheid tot 120 schoten per uur, blijve in het midden. Een feit is, dat het officieele voorschrift de genoemde groote vuursnelheid aangeeft en dat het nieuwe materieel deze blijkbaar zonder buitensporige slijtage toelaat, en hierop komt het aan, vooral bij langdurig vuur.

Ook ten aanzien van de constructie en de dracht vullen de later bekend

geworden gegevens aan hetgeen in „*De Deutsche herbewapening*” dienaangaande kan worden gevonden.

Immers de looplengte b.v., welke daarin reeds op vermoedelijk 24 kaliber werd aangenomen, kan, gelet op hetgeen Rhein Metall-Borsig ten aanzien van diens nieuwen houwitser van 15 bekend maakt, veilig op 32 kaliber worden gesteld.

De dracht van dezen houwitser bedraagt 15 km, het gewicht in vuurstelling, zonder schilden 5300 kg. De spreidaffuit maakt het mogelijk, zonder stelling verandering een breed schootsveld te beheerschen en tot snelle vuurconcentraties te geraken.

Wanneer nu onze 15 hw. l. 17 met de, bij de artilleriebestrijding geldende max. dracht van 8 km, daartegenover komt te staan, heeft hij in vele gevallen een kwade kans en is neutraliseeren of vernielen daarvan waarschijnlijk, zonder dat zijn vuur ook maar eenigszins uitwerking heeft, omdat hij de te bestrijden artillerie, die veel verder dan 8 km in stelling staat, niet kan bereiken.

Dat het reeds op grooten afstand in werking brengen bij het gebruik van de Deutsche artillerie voor zit, blijkt uit het hiervoren aangehaalde deel van het Ausbildungsvorschrift, waar bij den „aanval op stellingen” wordt gezegd, dat, reeds bij den opmarsch daartegen, *verdragende* bewakingsbatterijen de ontdekte vijandelijke batterijen moeten bestrijden, ook zelfs wanneer het munitie-gebruik als gevolg van de *grote schootsafstanden* een meervoud moet bedragen van het anders gebruikelijke.

Welke consequentie een en ander noodzakelijker wijze heeft ten aanzien van de verbetering in de bewapening en ook in de organisatie onzer lichte en zware houwitser-artillerie, behoeft geen nader betoog.

En zulks te meer niet, omdat hetgeen ook over den lichten veldhouwitser in „*De Deutsche herbewapening*” naar voren werd gebracht (en in het Wet. jaarbericht betwijfeld), bevestiging vindt in hetgeen nader ter zake bekend is geworden, n.l. dat het Deutsche veldkanon Model 16, kaliber 7.7, door een geheel nieuwen veldhouwitser van 10.5 cm op den achtergrond wordt gedrongen. Deze veldhouwitser heeft blijkens de vorenaangehaalde officieele gegevens een vuursnelheid, welke zelfs die van het veldkanon Model 16 voorbij streeft (180 tot 220 schoten per uur voor den lichten veldhouwitser tegen 180 schoten voor het veldkanon).

De huidige oorlog in Spanje bewijst opnieuw, hoezeer de wapentechniek van beslissenden invloed op den strijd kan zijn, hoezeer het dus gebiedend noodzakelijk is rekening te houden met hetgeen op bewapeningsgebied rondom ons plaats vindt. Het onderschatten van de beteekenis daarvan zou ook ten onzent tot schromelijke gevolgen kunnen leiden. De wenschelijkheid, welke de Kolonel CARSTENS in zijn bijdrage tot het Wetenschappelijk jaarbericht naar voren brengt, n.l. dat „zeer spoedig” door een tweede defensiefonds „in de behoefte aan (moderne) lichte en zware houwitzers moet worden voorzien”, verdient daarom ten volle de aandacht ook op de gronden, welke hiervoren zeer in het kort werden aangevoerd.

INLEIDENDE GEVECHTEN

DOOR M. R. H. CALMEYER,

Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar aan de H.K.S.

II. (vervolg van blz. 269).

B. DE LEIDING VAN DE INLEIDENDE GEVECHTEN.

Houdt men in het oog, dat de voorhoeden met behulp van de hun rechtstreeks steunende artillerie den ondervonden weerstand niet hebben kunnen breken, dan blijkt, dat in Nederlandsche verhoudingen *de D.C. de laagste commandant is, die met kans op succes een inleidend gevecht kan voeren.* (Gev. Handl. II, p. 362, 363 en 411). De voorhoede(n) werd(en) in den regel reeds gesteund door de beide afdeelingen 7 veld, waarover een divisie organiek beschikt, welke steun onmachtig bleek om 's vijands weerstand te onderdrukken. De voorhoedecommandanten zijn derhalve aan het einde van hun middelen gekomen. Ook marschgroepencommandanten zullen in den regel niet beschikken over meer artillerie, dan die, welke tot rechtstreekschen steun hunner voorhoede werd aangewezen. Eerst de D.C. kan, door de leiding van het gevecht in handen te nemen, een sterkere artillerie concentratie tot stand brengen, dan die, welke niet in staat bleek om een weg voor de infanterie te banen. Hieruit volgt dus, dat, zoodra op het geheele front eener divisie gevechtsaanraking is verkregen, de taak van voorhoedecommandanten en c.q. van marschgroepscommandanten voorshands is geëindigd, *de D.C. zelf de leiding van het gevecht moet nemen en de voor het voeren der inleidende gevechten noodige bevelen geven.* (Gev. Handl. II p. 413 en 414).

De *divisieartillerie* moet bij de inleidende gevechten in haar geheel in werking worden gebracht. (Gev. Handl. II p. 394) voor het uitvoeren van de inleidende beschieting en voor het ondersteunen en beschermen van den aanval (idem, p. 393). Thans treedt het voordeel aan het licht, gelegen in de aanwijzing der achtereenvolgende stellingterreinen van de afdeelingen tot rechtstreekschen steun van de voorhoede door den D.A.C. Voorts moet deze commandant, volgens de aanwijzingen van den D.C., met vooruitzienden blik voorbereidingen hebben doen treffen voor het in stelling komen van de afdeeling(en) voor algemeene opdrachten, zoodat zulks met zoo weinig mogelijk tijdverlies kan geschieden.

Aan *infanterie* moet de D.C. zoodanige krachten uit de hoofdmacht inzetten als hij noodig oordeelt om, gesteund door de artillerie, in 's vijands front een bres te slaan van voldoende omvang om daarmede dit front over geruime breedte aan het wankelen te brengen. Anderzijds moet niet meer infanterie worden ingezet, dan door de beschikbare artillerie werkzaam kan worden gesteund. (Gev. Handl. II, p. 323). Hoewel hierbij uiteraard geen voor alle gevallen geldende maatstaf is te geven, kan wel worden gezegd dat — mede

gelet op de beschikbare artillerie — bij een Nederlandsche divisie het inzetten van twee bataljons naast elkaar in vele gevallen aanbeveling zal verdienen.

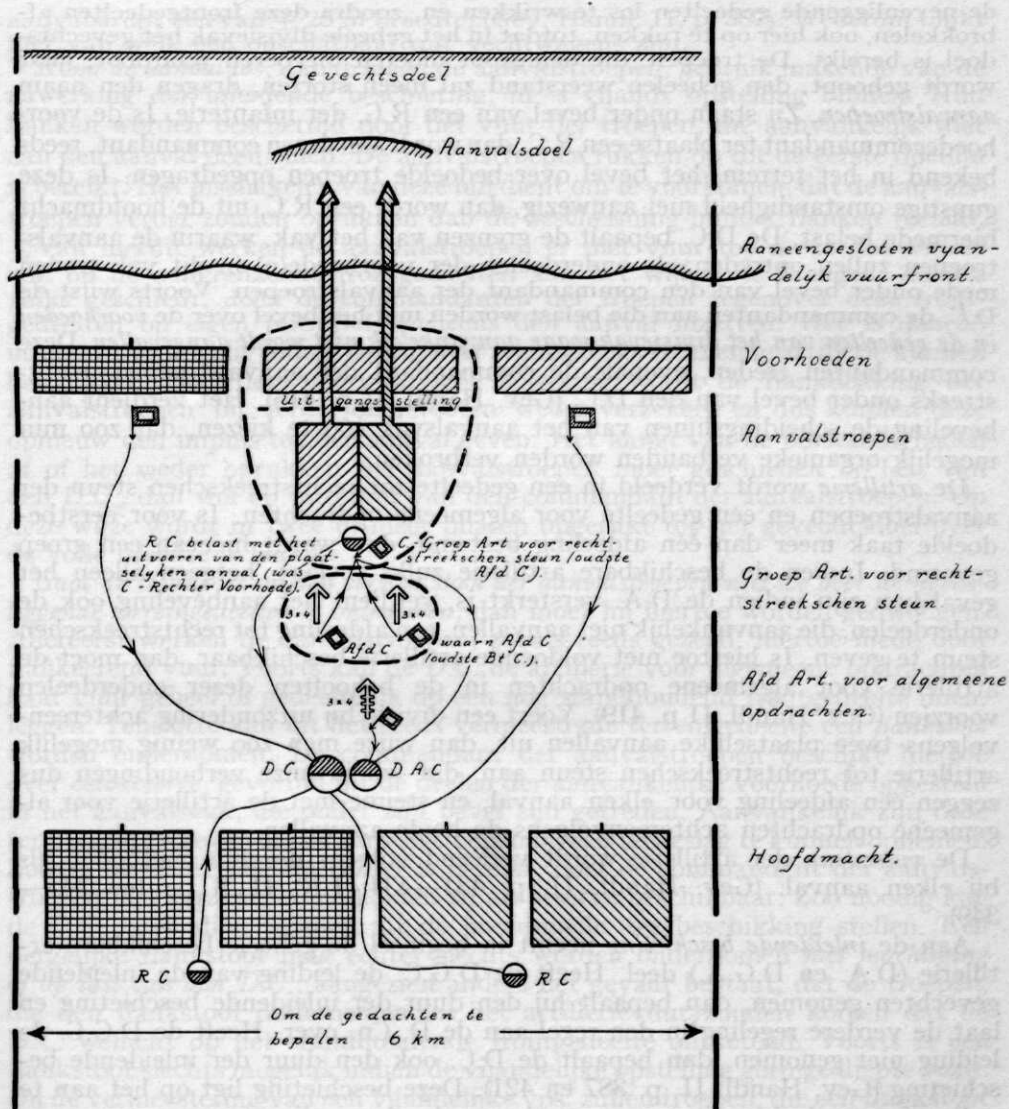
Zagen wij reeds, dat in een opmarschvak eener divisie de D.C. noodwendig zelf de leiding moet nemen, somtijds zal zelfs op deze wijze geen voldoende concentratie van middelen kunnen worden verkregen om 's vijands weerstand te overwinnen.

Allereerst bedenke men, dat een Nederlandsche divisie organiek slechts beschikt over drie afdeelingen artillerie en in het gunstigste geval is versterkt met één of op zijn allerhoogst twee afdeelingen van een hooggenummerd regiment. Behalve de normale steun, welke de D.G.A. (met behulp van luchtwaarneming) tijdens den opmarsch en tijdens het voeren van de inleidende gevechten aan de divisien verleent door het bestrijden van 's vijands artillerie, zal het dikwijls noodig zijn, dat de D.G.C. de vuurkracht der artillerie van een zijner divisien of van beide divisien ook rechtstreeks versterkt. De D.G.C. moet daartoe den betrokken D.C. voor de inleidende beschieting en voor de ondersteuning en bescherming van den aanval de beschikking geven over het vuur van de D.G.A. of (indien de D.G.A. is versterkt) van een gedeelte daarvan. Acht de D.G.C. het gewenscht, dat slechts één divisie een plaatselijken aanval uitvoert, dan wel dat de divisien achtereenvolgens plaatselijk offensief worden, dan kan hij een D.C. tijdelijk de beschikking geven over het vuur van een gedeelte der artillerie van de nevendivisie. Tenslotte kan de D.G.C., indien de D.G. met een brigade is versterkt, het vuur van de artillerie dezer brigade ter beschikking stellen. Hierbij dient te worden bepaald, dat deze artillerie een bepaalde lijn niet mag overschrijden, teneinde haar in een volgend stadium weder ter beschikking van den Brig. C. te hebben. (Gev. Handl. II, p. 395). *Onze zwakke artillerie eischt, dat met geconcentreerd vuur wordt gemanoeuvreeerd om de kracht zooveel mogelijk te verhoogen.* (Vergelijk Gev. Handl. I, p. 23, laatste alinea).

Voorts valt te bedenken, dat een divisie normaal slechts over de middelen beschikt om één bres te slaan (Gev. Handl. II, p. 415). Op een D.G. front, dat 12 km en zelfs meer breed kan zijn, kunnen dus omstreeks gelijktijdig slechts twee bressen worden geslagen. *Dikwijls zal het derhalve aanbeveling verdienen, dat de D.G.C. aanwijzingen geeft omtrent de plaatsen waar moet worden aangevallen* om deze zodoende onderling in verband te brengen en tusschen gelegen weerstanden als het ware in den tang te nemen.

Tenslotte kan het noodig zijn dat de D.G.C., in verband met zijn verdere voornemens, aanwijzingen geeft omtrent de *maximum sterkte aan infanterie*, die de divisien bij de inleidende gevechten mogen inzetten en omtrent het *maximum munitiegebruik*.

Al deze overwegingen kunnen er toe leiden, dat de D.G.C., *indien ernstige weerstand wordt verwacht* (bijv. indien de D.G.C. meent een gemotoriseerde divisie tegenover zich te hebben of op een vijandelijke vps. te zijn gestooten), *zelf de leiding van de inleidende gevechten* in het D.G. vak in handen neemt (Gev. Handl. II p. 381). Hij verstrekt den D.Cn. dan de noodige bevelen en aanwijzingen voor de door ieder hunner te voeren actie (Gev. Handl. II, p. 382 en 383). In dit geval moet de D.G.C. tijdig hebben gezorgd, dat de divisien hem niet uit de hand loopen en moet hij den D.Cn. voor of tijdens den opmarsch bevel hebben verstrekt niet verder te gaan dan het tot stand brengen der gevechtsaanraking. In het tegenovergestelde geval moet de D.G.C. den D.Cn. voor of tijdens den opmarsch opdracht geven bij het ontmoeten van weerstand, door te stooten (Gev. Handl. II, p. 339).

Schema der bevelsverhoudingen bij een inleidend gevecht eener divisie (niet op schaal)
 De divisie is opgemarceerd op de wijze aangegeven in Voorschrift Velddienst, bijlage X,
 geval II. Elk blok stelt een bataljon voor, ——— leidt naar den naast hooger en
 commandant.

C. DE TECHNIEK VAN HET INLEIDENDE GEVECHT EENER DIVISIE. 1)

Het doel van het inleidend gevecht vormt het breken van 's vijands weerstand op het geheele front der divisie. Dit doel moet worden bereikt door een bres te slaan in 's vijands front, vervolgens, zoo dit noodig is, dit front op

1) Zie bijgaande schematische voorstelling.

de nevenliggende gedeelten los te wrikken en, zoodra deze frontgedeelten afbrokkelen, ook hier op te rukken, totdat in het geheele divisievak het gevechtsdoel is bereikt. De troepen, die den stoot moeten uitvoeren waardoor, naar wordt gehoopt, den geheelen weerstand zal ineen storten, dragen den naam *aanvalstroepen*. Zij staan onder bevel van een R.C. der infanterie. Is de voorhoedecommandant ter plaatse een R.C. dan wordt aan dezen commandant, reeds bekend in het terrein, het bevel over bedoelde troepen opgedragen. Is deze gunstige omstandigheid niet aanwezig, dan wordt een R.C. uit de hoofdmacht hiermede belast. De D.C. bepaalt de grenzen van het vak, waarin de aanvalstroepen zullen optreden; de onderdeelen der voorhoede(n) in dit vak treden mede onder bevel van den commandant der aanvalstroepen. Voorts wijst de D.C. de commandanten aan die belast worden met het bevel over de *voorhoeden in de gedeelten van het divisievak waar aanvankelijk niet wordt aangevallen*. Deze commandanten treden, evenals de commandant der aanvalstroepen, rechtstreeks onder bevel van den D.C. (Gev. Handl. II p. 416). Het verdient aanbeveling de scheidingslijnen van het aanvalsvak zóó te kiezen, dat zoo min mogelijk organieke verbanden worden verbroken.

De *artillerie* wordt verdeeld in een gedeelte tot rechtstreekschen steun der aanvalstroepen en een gedeelte voor algemeene opdrachten. Is voor eerstbedoelde taak meer dan één afdeeling bestemd, dan wordt hiervan een groep gevormd. Indien de beschikbare artillerie zulks toelaat, hetgeen alleen het geval kan zijn indien de D.A. versterkt is, verdient het aanbeveling ook de onderdeelen, die aanvankelijk niet aanvallen, een afdeeling tot rechtstreekschen steun te geven. Is hiertoe niet voldoende artillerie beschikbaar, dan moet de artillerie voor algemeene opdrachten in de behoeften dezer onderdeelen voorzien (Gev. Handl. II p. 419). Voert een divisie bij uitzondering achtereenvolgens twee plaatselijke aanvallen uit, dan wijze men zoo weinig mogelijk artillerie tot rechtstreekschen steun aan, dat wil in onze verhoudingen dus zeggen één afdeeling voor elken aanval, en steune met de artillerie voor algemeene opdrachten achtereenvolgens de beide aanvallen.

De *vuursteun* der artillerie wordt verleend volgens dezelfde methoden als bij elken aanval. (Gev. Handl. II, p. 431—434; I.R. II B punten 345—349).

Aan de *inleidende beschieting* neemt in beginsel de geheele beschikbare artillerie (D.A. en D.G.A.) deel. Heeft de D.G.C. de leiding van de inleidende gevechten genomen, dan bepaalt hij den duur der inleidende beschieting en laat de verdere regeling in den regel aan de D. Cn. over. Heeft de D.G.C. de leiding niet genomen, dan bepaalt de D.C. ook den duur der inleidende beschieting (Gev. Handl. II, p. 387 en 421). Deze beschieting ligt op het aan te vallen frontgedeelte, dit zoover overlappende als noodig is om vuurorganen, welke de aanvalstroepen echarpeerend zouden kunnen bevuren mede te neutraliseeren. Het springt in het oog welk een voordeel het is, indien de aanval kan worden uitgevoerd in een terreinstrook, waarin de tegenstander van ter zijde moeilijk vuur kan brengen. (Zie de afbeelding op blz. 268).

Bij inleidende gevechten tegen troepen, die het terrein slechts vluchtig en in een ondiepe strook hebben kunnen versterken, zal de inleidende beschieting kort kunnen duren (± 10 minuten). Tegen troepen (bijv. vijandelijke voorposten), die hun opstellingen van een doorlopende ijzerdraadhindernis hebben voorzien, moet bij den tijd van omstreeks 10 minuten noodig voor het neutraliseeren van 's vijands opstellingen, echter worden opgeteld den tijd noodig voor het vooraf schieten van eenige bressen (op elke 100 m van het

aanvalfront één van ± 25 m breedte) (Gev. Handl. II, p. 387). Wederom blijkt hier van welk een onschatbaar nut vechtwagens zijn.

Komt de aanval los, dan dringen de aanvalstroepen, gebruik makende van de nawerking der inleidende beschieting, in 's vijands opstelling binnen. Hun flanken worden beschermd door het vuur der troepen, die aanvankelijk niet aan den aanval deelnemen. De aanvalstroepen rukken op tot de eerste doellijn is bereikt. Het inschakelen van deze lijn dient om te voorkomen, dat de aanvalstroepen verder zouden oprukken dan de bescherming hunner flanken toelaat.

Van hieruit werken de aanvalstroepen er met vuur toe mede den vijand ook op de aangrenzende frontgedeelten aan het wijken te brengen. Zoodra zulks geschiedt, doen de commandanten der troepen tegenover deze frontgedeelten op eigen initiatief eveneens den aanval inzetten. Het is daarbij uiteraard voordeelig indien ook zij over rechtstreeks steunende artillerie kunnen beschikken. Door deze voorwaartsche beweging wordt de flankdekking der aanvalstroepen bij verder doorstooten weder verzekerd en dus kunnen deze opnieuw den impuls tot den aanval geven. Het hangt van de omstandigheden af of het weder oprukken der aanvalstroepen moet geschieden op last van den D.C., dan wel op initiatief van den commandant der aanvalstroepen. Op deze wijze wordt in twee of meer fasen opgerukt tot het gevechtsdoel over de volle breedte is bereikt.

Gaat de vijand er na den eersten stoot der aanvalstroepen niet toe over de nevenliggende terreingedeelten te ontruimen, dan moet hij hiertoe worden gedwongen. Allereerst werken de aanvalstroepen, zooals reeds gezegd, hiertoe mede door flankerend vuur. Voorts kan de D.C. de artillerie voor algemeene opdrachten haar vuur geheel of gedeeltelijk op een nog standhoudend frontgedeelte doen leggen. Tenslotte kan uit het reeds vermeesterde terreingedeelte een *flankstoot* worden ondernomen. De commandant der aanvalstroepen beschikt hiertoe over een *reserve*, gevormd uit de deelen der aanvankelijke voorhoede opgesteld in het aanvalsvak, die onder zijn bevel zijn getreden. Aanvankelijk zijn deze ter plaatse gebleven om de aanvalstroepen bij een terugslag te kunnen opnemen. Zoodra de eerste doellijn echter is bereikt, doet de commandant der aanvalstroepen hen verzamelen en komen zij als reserve beschikbaar. Zoo noodig kan de D.C. bovendien troepen uit de hoofdmacht ter beschikking stellen. Een dergelijke flankstoot mag echter slechts worden ondernomen *met machtiging of op last van den D.C.*, aangezien anders het gevaar bestaat, dat de troepen, die den flankstoot ondernemen, in het artillerievuur zouden komen dat de D.C. wellicht op het standhoudende frontgedeelte ontketend. Voorts is een flankstoot slechts mogelijk indien de vijandelijke opstelling geringe diepte bezit. Bij de vermeerstering van een vijandelijke vps. zullen troepen, die een flankstoot uitvoeren, menigmaal kans loopen zelf in den flank te worden genomen door vuur uit de vijandelijke hws. Alsdan blijft niet anders over dan het doen uitvoeren van een tweeden plaatselijken aanval. (Gev. Handl. II, p. 444).

(Slot volgt).

NIEUWE UITGAVEN

Aanwijzingen voor de organisatie van een gemeentelijken luchtbeschermingsdienst" door Mrs. K. H. GAARLANDT en F. A. HELMSTRIJD. Uitg.: N. Samsom N. V., Alphen a. d. Rijn. Prijs: f 2.75.

Handleiding ten behoeve van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm" samengesteld door G. F. BOULOGNE. Uitg.: N.V. Uitg.Mij. „Steun wettig gezag", Den Haag.

aanvalfront één van ± 25 m breedte) (Gev. Handl. II, p. 387). Wederom blijkt hier van welk een onschatbaar nut vechtwagens zijn.

Komt de aanval los, dan dringen de aanvalstroepen, gebruik makende van de nawerking der inleidende beschieting, in 's vijands opstelling binnen. Hun flanken worden beschermd door het vuur der troepen, die aanvankelijk niet aan den aanval deelnemen. De aanvalstroepen rukken op tot de eerste doellijn is bereikt. Het inschakelen van deze lijn dient om te voorkomen, dat de aanvalstroepen verder zouden oprukken dan de bescherming hunner flanken toelaat.

Van hieruit werken de aanvalstroepen er met vuur toe mede den vijand ook op de aangrenzende frontgedeelten aan het wijken te brengen. Zoodra zulks geschiedt, doen de commandanten der troepen tegenover deze frontgedeelten op eigen initiatief eveneens den aanval inzetten. Het is daarbij uiteraard voordeelig indien ook zij over rechtstreeks steunende artillerie kunnen beschikken. Door deze voorwaartsche beweging wordt de flankdekking der aanvalstroepen bij verder doorstooten weder verzekerd en dus kunnen deze opnieuw den impuls tot den aanval geven. Het hangt van de omstandigheden af of het weder oprukken der aanvalstroepen moet geschieden op last van den D.C., dan wel op initiatief van den commandant der aanvalstroepen. Op deze wijze wordt in twee of meer fasen opgerukt tot het gevechtsdoel over de volle breedte is bereikt.

Gaat de vijand er na den eersten stoot der aanvalstroepen niet toe over de nevenliggende terreingedeelten te ontruimen, dan moet hij hiertoe worden gedwongen. Allereerst werken de aanvalstroepen, zooals reeds gezegd, hiertoe mede door flankerend vuur. Voorts kan de D.C. de artillerie voor algemeene opdrachten haar vuur geheel of gedeeltelijk op een nog standhoudend frontgedeelte doen leggen. Tenslotte kan uit het reeds vermeesterde terreingedeelte een *flankstoot* worden ondernomen. De commandant der aanvalstroepen beschikt hiertoe over een *reserve*, gevormd uit de deelen der aanvankelijke voorhoede opgesteld in het aanvalsvak, die onder zijn bevel zijn getreden. Aanvankelijk zijn deze ter plaatse gebleven om de aanvalstroepen bij een terugslag te kunnen opnemen. Zoodra de eerste doellijn echter is bereikt, doet de commandant der aanvalstroepen hen verzamelen en komen zij als reserve beschikbaar. Zoo noodig kan de D.C. bovendien troepen uit de hoofdmacht ter beschikking stellen. Een dergelijke flankstoot mag echter slechts worden ondernomen *met machtiging of op last van den D.C.*, aangezien anders het gevaar bestaat, dat de troepen, die den flankstoot ondernemen, in het artillerievuur zouden komen dat de D.C. wellicht op het standhoudende frontgedeelte ontketend. Voorts is een flankstoot slechts mogelijk indien de vijandelijke opstelling geringe diepte bezit. Bij de vermeerstering van een vijandelijke vps. zullen troepen, die een flankstoot uitvoeren, menigmaal kans loopen zelf in den flank te worden genomen door vuur uit de vijandelijke hws. Alsdan blijft niet anders over dan het doen uitvoeren van een tweeden plaatselijken aanval. (Gev. Handl. II, p. 444).

(Slot volgt).

NIEUWE UITGAVEN

Aanwijzingen voor de organisatie van een gemeentelijken luchtbeschermingsdienst" door Mrs. K. H. GAARLANDT en F. A. HELMSTRIJD. Uitg.: N. Samsom N. V., Alphen a. d. Rijn. Prijs: f 2.75.

Handleiding ten behoeve van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm" samengesteld door G. F. BOULOGNE. Uitg.: N.V. Uitg.Mij. „Steun wettig gezag", Den Haag.

BEOEFENING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT

REGELING VOOR DE TE 'S-GRAVENHAGE WERKZAAM GESTELDE MILITAIRES DER ZEEMACHT BENEDEN DEN RANG VAN OFFICIER.

Zoals reeds aangekondigd op blz. 278 van het Juli-nummer van dezen jaargang, lag het in ons voornemen eenige beschouwingen te leveren over de „Regeling voor de te 's-Gravenhage werkzaam gestelde militairen der zeemacht, beneden den rang van officier.” (Beschikking van den M. v. S., M. v. D., a.i. van 17 Dec. 1936, IIIe Afd. A. Nr. 89).

Ingevolge deze regeling werden de te 's-GRAVENHAGE tewerkgestelde scheepelingen geplaatst bij de Afdeling Mariniers te Rotterdam en werden zij — voor zoover zij niet aan den wal zijn geplaatst — in onderhoud gesteld bij een der te 's-Gravenhage garnizoen houdende korpsen van de landmacht, alwaar zij onderworpen bleven aan de voor het betrokken korps voor den huishoudelijken dienst geldende voorschriften.

Niettemin bleven zij gedurende hunne tewerkstelling onder de bevelen van den Commandant der Afdeling Mariniers in den zin als bedoeld in Art. 39 van de WET OP DE KRIJGSTUCHT en Art. 4 van de RECHTSPLEGING VAN DE ZEEMACHT. M.a.w. de Commandant van het onderdeel van de landmacht, waar deze zeemiliciens in onderhoud zijn gesteld, miste strafbevoegdheid over dit marine-personeel en was ingevolge art. 6 der regeling verplicht, omtrent gepleegde strafbare feiten of krijgstuchtelijke overtredingen, te rapporteeren aan den zeeofficier, geplaatst als waarnemend Hoofd bij de IIIe Afdeling A. van het Departement van Defensie te 's-Gravenhage, die als bemiddelend orgaan optrad.

Het beginsel, dat militairen der zeemacht door meerderen der zeemacht en militairen der landmacht door meerderen der landmacht worden gestraft bij het begaan van een krijgstuchtelijk vergrijp, achten ook wij juist. Echter de wet zelf (Art. 40 w.k.) maakt op dat beginsel een uitzondering ten aanzien van militairen, die aan boord van een oorlogsvaartuig zijn ingescheept. Deze bepaling is juist in het leven geroepen met het oog op het bijzonder karakter van een oorlogsvaartuig, waarbij het gebiedende eisch is, dat alle macht aan boord moet berusten in handen van den verantwoordelijken commandant.

De wet verzet er zich dus geenszins tegen, dat in een bepaald geval — uit een oogpunt van doelmatigheid — van het bovenvermelde beginsel wordt afgeweken. In de regeling voor de werkzaamstelling der zee-miliciens kan dus zonder bezwaar aan den Commandant van het onderdeel der landmacht, alwaar deze militairen in onderhoud zijn gesteld, strafbevoegdheid ten aanzien van deze militairen worden toegekend.

Ter versterking van deze opvatting mogen wij in dit verband verwijzen naar de Beschikking van den M. v. D., van 25 Maart 1935, IIIe Afd. A, nr. 18, waarbij de militairen der zeemacht, die de straf van plaatsing in de straf- of tucht-klasse bij wijze van proef bij de Depot-afdeeling politietroepen te Nieuwersluis ondergaan, onder de bevelen van den Commandant dier afdeeling zijn gesteld. (Zie M.R.T. deel XXXI, blz. 2).

Uit doelmatigheidsoverwegingen was dus reeds eerder van het beginsel, dat militairen der zeemacht door meerderen der zeemacht dienen te worden gestraft, afgeweken. Bovendien geldt juist voor de straf- en tuchtklasse de eisch van het doen inleven en opvoeden van marinepersoneel in de specifieke marine-tucht. Wanneer men nu destijds hierbij over de bezwaren van het onder de bevelen stellen van een landmacht-autoriteit is heengestapt, vermeenen wij dat er in het onderwerpelijk geval veel geringere bezwaren bestaan, om zeemiliciens, wier dienst toch essentieel van den eigenlijken marinedienst verschilt en die voor een groot deel van den dag bij een onderdeel van de landmacht vertoeven, onder de bevelen van den commandant van dat onderdeel te stellen, voor zooveel de strafbevoegdheid aangaat.

Het voornaamste bezwaar tegen de vorenbedoelde regeling achten wij de moeilijkheid, dat voor militairen die bij een zelfde onderdeel in onderhoud zijn, die met elkander op dezelfde kamer vertoeven en voor dezelfde soort vergrijpen door twee verschillende — geenerlei contact met elkaar hebbende — meerderen worden gestraft, een verschillende rechtsbedeeling mogelijk is. Zulks lijkt ons geenszins bevorderlijk voor de tuchthandhaving bij het betrokken onderdeel, alwaar deze militairen in onderhoud zijn.

Bovendien zouden de betrokken zeemiliciens, door hen voor bestraffing naar Rotterdam te zenden, gedurende zekeren tijd aan den dienst worden onttrokken, terwijl dit onnoodige kosten met zich zou brengen en niet overeenstemt met het beginsel „snel recht”.

Het doet ons dan ook genoeg te kunnen vermelden, dat de hiervoren geschetste regeling inmiddels is ingetrokken en is vervangen door de volgende regeling (in uittreksel weergegeven):

Departement van Defensie.
IIIe Afd. A, Nr. 43.

Regeling voor de te 's-Gravenhage werkzaam gestelde militairen der zeemacht beneden den rang van officier.

De Minister van Defensie

A. trekt in de, bij zijne beschikking van 17 December 1936, IIIe Afd. A, no. 89 vastgestelde „Regeling voor de te 's-Gravenhage werkzaam gestelde militairen der zeemacht beneden den rang van officier.”

B. stelt vast de volgende „Regeling voor de te 's-Gravenhage werkzaam gestelde militairen der zeemacht beneden den rang van officier”.

Art. 1.

(1) De voor tewerkstelling te 's-Gravenhage aangewezen schepelingen worden door den Commandant der Marine te Willemsoord, met aanduiding van hunne nadere bestemming, geplaatst bij de Afdeeling Mariniers te R'dam.

(2) De zeeofficier, geplaatst als waarnemend Hoofd bij de IIIe afdeeling A van het Departement van Defensie te 's Gravenhage, treedt op als bemiddelend orgaan tusschen den Commandant van de in het vorige lid bedoelde Afdeeling en de in deze regeling bedoelde militairen.

Art. 4.

(1) Zij worden — voorzover zij niet aan den wal zijn geplaatst — in onderhoud gesteld bij een der te 's-Gravenhage garnizoen houdende korpsen van de landmacht en zijn alsdan onderworpen aan de voor het betrokken korps voor den huishoudelijken dienst geldende voorschriften.

Art. 6.

(1) Zij staan:

a. voor zoover zij aan den wal zijn geplaatst, onder de bevelen van den commandant van de afdeeling mariniers te Rotterdam in den zin als bedoeld in artikel 39 van de Wet op de krijgstucht;

b. voor zoover zij in onderhoud zijn gesteld bij een der te 's-Gravenhage garnizoen houdende korpsen van de landmacht, onder de bevelen van den commandant van het betrokken korps in den zin als bedoeld in artikel 39 van de onder *a* genoemde wet.

(2) Rapporten omtrent strafbare feiten of krijgstuchtelijke overtredingen, begaan door de in het 1e lid onder *a* bedoelde militairen worden door de in artikel 2 genoemde chefs ter kennis gebracht van den in artikel 1 (2) genoemden zeeofficier.

's-Gravenhage, 30 Juni 1937.

Bij aanvankelijke beschouwing van de nieuwe regeling zou men zich kunnen afvragen, of er nu geen moeilijkheden kunnen ontstaan, indien een bij een landmacht onderdeel in onderhoud gesteld zeemilicien een strafbaar feit pleegt, dat niet voor krijgstuchtelijke afdoening vatbaar is. Immers voor welken krijgsraad moet hij dan terecht staan, de zee-krijgsraad of de krijgsraad voor de landmacht?

Hoe dient verder gehandeld te worden bij de afdoening van zgn. „Oneigenlijke krijgstuchtelijke vergrijpen”? Moet van de afdoening hiervan kennis worden gegeven aan den Commandant der Marine?

Ten aanzien van deze competentie-vragen meenen wij het volgende te kunnen opmerken. Hoewel ingevolge het tweede lid van Art. 87, INVOERINGSWET MILITAIR STRAF- EN TUCHTRECHT, de krijgsraden bij de landmacht mede-bevoegd zijn kennis te nemen van strafbare feiten begaan op het gebied van eene inrichting van de landmacht, of door personen tot de zeemacht behoorende, is de Regeering — blijkens de M. v. T. (zie P. A. KEMPEN: „MILITAIR STRAF EN TUCHTRECHT”, Deel IV, blz. 219) — van de overweging uitgegaan, dat in beginsel berechting van een militairen verdachte door een der krijgsraden, bij het gedeelte der krijgsmacht (zee of landmacht), waartoe hij behoort aanbeveling verdient.

De zee-krijgsraad zal voor deze lieden dus het competente rechtscollege wezen en de gerechtsofficier, die mogelijke delinquenten naar den krijgsraad moet verwijzen, de Commandant der Marine.

In voorkomend geval van strafbare feiten of oneigenlijke krijgstuchtelijke vergrijpen, zal de Commandant van het Korps, alwaar deze zeemiliciens in onderhoud zijn gesteld, op de gewone wijze hebben te rapporteeren aan den Garnizoenscommandant te 'S-GRAVENHAGE.

Deze autoriteit, bemerkende, dat berechting door den zeekrijgsraad zal dienen te geschieden, zal de zaak endosseeren aan den Commandant der Marine.

VOORLOOPIG VERSLAG van de Eerste Kamer nopens de Defensiebegroting 1937.

Het zal onzen lezers waarschijnlijk interesseeren, te vernemen, dat in het Voorloopig verslag gevraagd is, of het den Minister bekend is, dat actief dienende officieren tevens kantoor houden als advocaat en hoe het oordeel van Zijne Excellentie over zoodanige combinatie van functies luidt.

Enkele leden vestigden tevens de aandacht der Regeering op de buitengewoon zware straffen, waartoe tegenwoordig dienstweigeraars worden veroordeeld, waarbij naar hun oordeel de perken zouden worden overschreden.

In de MEMORIE VAN ANTWOORD treffen wij in verband met het vorenstaande de volgende passages aan:

Het is aan den ondergeteekende bekend, dat enkele actief dienende beroeps-officieren nevenwerkzaamheden verrichten als advocaat en procureur. De ondergeteekende beoordeelt voor elk geval afzonderlijk of de hierbedoelde werkzaamheden schadelijk kunnen zijn of blijken te zijn voor de dienstbelangen. Is zulks het geval, dan wordt het verrichten van de nevenwerkzaamheden verboden; een dergelijk geval heeft zich echter slechts éénmaal voorgedaan. In verband met het vorenstaande bestaat voor het uitvaardigen van een algemeen geldend verbod dienaangaande voor het tegenwoordige geen aanleiding.

Tegenover de opmerking van enkele leden, dat door de buitengewoon zware straffen, waartoe de dienstweigeraars worden veroordeeld, de perken zouden worden overschreden, meent de ondergeteekende te kunnen volstaan met de mededeeling, dat de Regeering, op grond van de grondwettelijke bepalingen, niet bij machte is invloed uit te oefenen op de leden van de rechterlijke macht, waar deze — binnen de perken door de wet gesteld — volkomen vrij zijn ten aanzien van het bepalen van de zwaarte der op te leggen straffen.

NIEUWE UITGAVEN

„**Grundsätzliche Bemerkungen zur Frage der Beulsicherheit der stegbleche** „**volwandiger Blechträger**“, von Dr. Ing. FRIEDRICH KRABBE. Uitg.: Verlag *Wilh. Ernst & Sohn*, Berlin. Prijs R. M. 0.75

„**Hütte**“ **Taschenbuch der Stoffkunde**“ 2. Aufl. 1. bewerkt door Dr. Ing. GEORG SIMMER Uitg.: Verlag von *Wilhelm Ernst & Sohn*. Berlin. Prijs linnen geb. R. M. 18.— Geb. ieder R. M. 20.25

In voorkomend geval van strafbare feiten of oneigenlijke krijgstuchtelijke vergrijpen, zal de Commandant van het Korps, alwaar deze zeemiliciens in onderhoud zijn gesteld, op de gewone wijze hebben te rapporteeren aan den Garnizoenscommandant te 'S-GRAVENHAGE.

Deze autoriteit, bemerkende, dat berechting door den zeekrijgsraad zal dienen te geschieden, zal de zaak endosseeren aan den Commandant der Marine.

VOORLOOPIG VERSLAG van de Eerste Kamer nopens de Defensiebegroting 1937.

Het zal onzen lezers waarschijnlijk interesseeren, te vernemen, dat in het Voorloopig verslag gevraagd is, of het den Minister bekend is, dat actief dienende officieren tevens kantoor houden als advocaat en hoe het oordeel van Zijne Excellentie over zoodanige combinatie van functies luidt.

Enkele leden vestigden tevens de aandacht der Regeering op de buitengewoon zware straffen, waartoe tegenwoordig dienstweigeraars worden veroordeeld, waarbij naar hun oordeel de perken zouden worden overschreden.

In de MEMORIE VAN ANTWOORD treffen wij in verband met het vorenstaande de volgende passages aan:

Het is aan den ondergeteekende bekend, dat enkele actief dienende beroeps-officieren nevenwerkzaamheden verrichten als advocaat en procureur. De ondergeteekende beoordeelt voor elk geval afzonderlijk of de hierbedoelde werkzaamheden schadelijk kunnen zijn of blijken te zijn voor de dienstbelangen. Is zulks het geval, dan wordt het verrichten van de nevenwerkzaamheden verboden; een dergelijk geval heeft zich echter slechts éénmaal voorgedaan. In verband met het vorenstaande bestaat voor het uitvaardigen van een algemeen geldend verbod dienaangaande voor het tegenwoordige geen aanleiding.

Tegenover de opmerking van enkele leden, dat door de buitengewoon zware straffen, waartoe de dienstweigeraars worden veroordeeld, de perken zouden worden overschreden, meent de ondergeteekende te kunnen volstaan met de mededeeling, dat de Regeering, op grond van de grondwettelijke bepalingen, niet bij machte is invloed uit te oefenen op de leden van de rechterlijke macht, waar deze — binnen de perken door de wet gesteld — volkomen vrij zijn ten aanzien van het bepalen van de zwaarte der op te leggen straffen.

NIEUWE UITGAVEN

„**Grundsätzliche Bemerkungen zur Frage der Beulsicherheit der stegbleche vollwandiger Blechträger**“, von Dr. Ing. FRIEDRICH KRABBE. Uitg.: Verlag *Wilh. Ernst & Sohn*, Berlin. Prijs R. M. 0.75

„**Hütte**“ **Taschenbuch der Stoffkunde**“ 2. Aufl. 1. bewerkt door Dr. Ing. GEORG SIMMER. Uitg.: Verlag von *Wilhelm Ernst & Sohn*. Berlin. Prijs linnen geb. R. M. 18.— Geb. ieder R. M. 20.25

GASBESCHERMING

ENKELE BESCHOUWINGEN OVER DE GASBESCHERMING BIJ OEFENINGEN VAN DEN TROEP EN DE WERKZAAMHEDEN VAN HET SPECIALISTISCHE GASPERSONEEL IN TROEPENVERBAND

DOOR TH. A. J. VAN ERP,

Eerste-luitenant der inf., Leeraar M.G.S.

VI (Vervolg van blz. 285)

I. Artillerie.

Indien de vijand van chemische strijdmiddelen gebruik maakt, zal *speciaal de artillerie* daarvan in zéér sterke mate den onaangenen invloed ondervinden.

Prikkelende strijdgassen zullen nl. met kans op zéér veel succes t.o.v. de artillerie kunnen worden toegepast, met het doel de artillerie te dwingen te werken met opgezet gasmasker. De in het algemeen groote persistentie dezer gassen en de mogelijkheid om te volstaan met slechts uiterst geringe concentraties, maken het waarschijnlijk, dat de toepassing ervan veelal *zéér langdurig* zal zijn! (het z.g. neutraliseeren van de artillerie).

Ook blaartrekkende strijdgassen kunnen met succes tegen de artillerie worden gebezigd. Waarbij men dan de bedoeling heeft, te trachten de in stelling staande artillerie zoodanig te besmetten, dat deze genoodzaakt is de stukken enz. te ontsmetten en van stelling te veranderen.

Behalve de hierboven onder **A. t/m G.** genoemde gevallen, kan bij de artillerie nog in het-bijzonder worden behandeld:

1. Het indeelen van één of meer gasverkenners bij het personeel, dat vooruit gaat om een stellingterrein te verkennen, teneinde na te gaan of het te betrekken stellingterrein al of niet met gas besmet is. Bij eventueele aanwezigheid van chemische strijdmiddelen, zal beslist moeten worden, afhankelijk van de aard van het strijdgas en van de weers- en terreinsomstandigheden, of het stellingterrein toch al of niet zal worden betrokken.
2. Het medevoeren van chloorkalk, schoppen, waarschuwingsborden enz. op de voertuigen van de batterij (bij de artillerie zijn de ontsmettingsploegen per *batterij* georganiseerd).
3. Het in stelling komen met opgezet gasmasker.
4. Het verlaten van een stelling met opgezet gasmasker en het zich verplaatsen daarna tot buiten de gevaarlijke zône.
5. In stelling staande; het, *gedurende langen tijd achtereen, afgeven van verschillende vuren*. Dit is wel een bij uitstek noodzakelijke oefening voor de artillerie. Waarbij er op gewezen moge worden, dat hierbij natuurlijk niet alléén de bedieningsmanschappen van de stukken de gasmaskers in beschermingsstelling dienen te hebben, maar dat ook de *geheele bevelvoering* het gasmasker op moet

hebben (afdeulingsstaf, verbindingspersoneel, meetdiensten, Batterijcommandanten enz.), omdat voor deze categorie zich juist in verhoogde mate de bezwaren doen gevoelen van het werken met opgezet gasmasker.

6. In stelling staande, wordt de artillerie beschoten met projectielen gevuld met blaartrekkende strijdgassen, in zoodanige mate, dat besloten moet worden het stellingterrein te ontruimen.

Aangezien nog niet beschikt wordt over beenbeschermers voor paarden, zal het verlaten van de stelling tot buiten het besmette terrein, moeten geschieden door de bedieningsmanschappen zelf (zie hiervoor pt. 173 H.G.).

De ontsmettingsploeg zal, op aanwijzing van den gasofficier, de stukken enz. moeten ontsmetten.

7. Behalve bij de in stelling staande batterijen, kan het geval 6. natuurlijk ook worden uitgevoerd bij de verzamelde voorwagens, de vereenigde gevechtstrein enz.

8. Aangezien momenteel nog niet over paardengasmaskers wordt beschikt en het zich ook niet laat aanzien, dat zulks in de naaste toekomst het geval zal zijn, zal ook beoefend moeten worden het improviseren van paardengasmaskers volgens punt 200 H.G.

II. Cavalerie en wielrijders.

Cavalerie en wielrijders, *optredende als lichte troepen*, zullen uiteraard slechts geringe kans loopen in aanraking te komen met chemische strijdmiddelen, in den vorm van artillerie-beschietingen, bombardementen uit vliegtuigen e.d. De onderdeelen bevinden zich in het algemeen te ver uit elkaar en kunnen zich bovendien meestal te gemakkelijk, door een snelle verplaatsing, aan de inwerking onttrekken, dan dat het gebruik van chemische strijdmiddelen in deze vormen hier loonend zou zijn. Er is echter één geval waaraan door de lichte troepen *zeer speciale aandacht* moet worden besteed. Nl. het geval 3. genoemd onder „Marschen buiten 's vijands artilleriebereik”: *het stuiten op een met blaartrekkende strijdgassen besmet terrein*.

Met deze mogelijkheid zullen de lichte troepen *terdege* rekening moeten houden, door een ruime indeeling van gasverkenners bij de voorste veiligheidsorganen (zie laatste zin punt 122 H.G.).

Worden nl. de besmette punten *tijdig* onderkend en de omvang ervan vastgesteld, dan zal het veelal mogelijk zijn om zonder veel tijdverlies de besmette terreinen te vermijden. Hoe later deze vaststelling geschiedt, des te meer oponthoud zullen de besmettingen veroorzaken (hetgeen dikwijls juist de bedoeling van den vijand is geweest).

Voor de omstandigheden, waarbij afgezeten cavalerie en wielrijders als infanterie optreden, moet naar de hierboven vermelde gevallen worden verwezen.

III. De overige wapens.

Aangezien de overige Wapens, in de hierboven omschreven en uitgewerkte gevallen, wel een voldoende leidraad zullen kunnen vinden, voor de oefeningen, welke t.a.v. de gasbescherming kunnen worden gehouden, zoomede voor de werkzaamstelling van het specialistische gaspersoneel, zal hierover niet verder worden uitgeweid.

Enkele slotopmerkingen t. a. v. de werkzaamheden van Reserve-Gasofficieren en Gasvaandrighs.

Indien de hierboven besproken mogelijkheden, t.a.v. de werkzaamheden van reserve-gasofficieren en gasvaandrighs bij den troep, zoo volledig mogelijk worden uitgebuit, is het toch wel niet aan twijfel onderhevig, dat *althans een zéér groot gedeelte* van de tijd, door hen bij de korpsen voor practischen dienst door te brengen, besteed kan worden aan hun speciale taak in samenwerking met den troep.

Maar zelfs, indien men aldus te werk gaat, zal het soms toch nog wel kunnen voorkomen, dat er eenige tijd overschiet, gedurende welke het onmogelijk blijkt, om alle specialisten daadwerkelijk bij den troep werkzaam te doen zijn, omdat ten slotte de opleiding in de gasbescherming maar een onderdeel vormt (zij het een belangrijk en **noodzakelijk** onderdeel!) van de geheele opleiding.

Thans zal nog tot slot worden aangegeven, waarmee zij dan in dergelijke gevallen eventueel nog, buiten troepverband (z.m. echter steeds onder leiding van den beroeps-gasofficier!) kunnen worden belast.

1. Met het houden van inspectie over onderhoud, opberging, draagwijzen enz., van de gasmaskers, hetgeen zonder bezwaar kan geschieden zonder stagnatie te veroorzaken in de te houden oefeningen.
2. Met het houden van inspectie over de mobilisatievoorraden, welke bij het korps aanwezig zijn (zie L.O. 1935, No. 34).
3. Met het, aan de hand van een eenvoudige tactische onderstelling (oude, reeds gebruikte oefening, waarvan de bevelen nog beschikbaar zijn):
 - a. verkennen in het terrein van de gegevens noodig voor het opmaken van de desbetreffende gasbevelen.
 - b. samenstelling van de desbetreffende gasbevelen.
 - c. nagaan van de mogelijkheden voor collectieve bescherming van bestaande gebouwen (voor commandoposten e.d.).
 - d. nagaan van de aanwezigheid ter plaatse van de voor c. bedoelde materialen.
4. Met het houden van theorieën bijv. over één van de volgende onderwerpen
 - a. soorten chemische strijdmiddelen en hun inwerking op het lichaam van mensch en dier en de eerste hulpverlening aan gaszieken.
 - b. verspreidingsmethoden van chemische strijdmiddelen.
 - c. gasalarmeering onder diverse tactische omstandigheden.
 - d. maatregelen te nemen vóór, tijdens en na gasaanvallen.
 - e. geschiedenis van het gebruik van chemische strijdmiddelen en de toepassingsmogelijkheden in de toekomst

Dit artikel moge ten slotte worden besloten met de hoop uit te spreken, dat het een steentje heeft moge bijdragen tot het met meer nuttig effect te werk stellen van het specialistische gaspersoneel bij den troep.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 37. Welke is de houding van den troep tijdens de handeling van den R.C. bedoeld in boekwerk 103 A. 1. (Aanhangsel Inw. dienst), Bijlage J. par. 4, 4e lid? Ter toelichting het volgende:

Na de handeling van par. 4 3e lid, staan de geweren bij den voet. Blijkens par. 4, 5e lid worden na de handeling bedoeld in het 4e lid de geweren afgezet en de troep op de plaats rust gesteld.

Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat de geweren tijdens de handeling bedoeld in het 4e lid aan den schouder zijn (of gepresenteerd).

N.m.m. had hieromtrent een bepaling moeten voorkomen in het gestelde onder het 4e lid van par. 4. Ik neem aan dat het de bedoeling is, dat de geweren in het door mij bedoelde geval aan den schouder zijn.

Nu gebeurt het ook vaak dat tijdens het afnemen van den eed het muziekkorps zacht het Wilhelmus speelt. Dan zou er misschien weer aanleiding kunnen zijn ze te presenteren?

Antwoord. Het is, naar ons te bevoegder plaatse is gebleken, de bedoeling, dat de geweren, gedurende het afleggen van den eed, in den arm worden gedragen. Er is derhalve inderdaad een leemte in het vierde lid van § 4 van Bijlage J van Deel A, R.I.D.K.L.; de eerste regel van dit lid behoort te luiden: „Vervolgens doet de R.C. de geweren of de karabijnen (voor zoover de karabijnen niet op den rug worden gedragen) in den arm nemen en daarna de nieuw-benoemde”.

Het spelen van het „Wilhelmus van Nassouwe” mag uitsluitend plaats vinden in de gevallen, genoemd onder 1e, van artikel 121, R.I.D.K.L.; het spelen van het „Wilhelmus van Nassouwe” gedurende het afleggen van den eed is derhalve verboden.

In verband met de meening van inzender, dat de geweren gedurende het afleggen van den eed aan den schouder zouden kunnen worden gedragen, zij nog opgemerkt, dat een stilstaande gewapende troep te voet de geweren of de karabijnen (voor zoover de karabijnen niet op den rug worden gedragen) hetzij bij den voet, hetzij in den arm, hetzij gepresenteerd, doch nimmer aan den schouder heeft. De geweren worden alleen aan den schouder

gedragen tijdens het marcheeren; zij behoren onmiddellijk voor het aanmarcheeren aan den schouder te worden genomen en, zoodra de troep halt houdt, wederom te worden afgezet.

Vraag 38. Blijkens het boekwerk „Oorlogsorganisatiën” blz. 96 behoort tot den Staf van een Reg. Inf. een *vaandelwacht* bestaande uit 1 O.O. vaandeldrager en 4 soldaten. Volgens I.R.-I A. p. 152 is de vaandelwacht sterk: de O.O. vaandeldrager, 1 sergeant en 6 man. Voorts merk ik op dat in V. 103 A. 1 (Aanhangsel Inw. dienst) in Bijl. J. par. 4 1e lid sprake is van een *vaandelgroep* in plaats van een vaandelwacht.

In verband hiermede vernam ik gaarne juiste benaming en samenstelling vaandelwacht (groep).

Of bestaat er wellicht verschil in samenstelling vaandelwacht in oorlogs- en vredes-tijd?

Antwoord. Blijkens het bepaalde in I.R.-I A p. 152, bestaat de *vaandelwacht* van een regiment infanterie uit 1 luitenant-commandant, den vaandeldrager, 1 sergeant en 6 soldaten.

Blijkens het bepaalde in C.R.-I A p. 221 bestaat de *standaardwacht* van een half-regiment huzaren uit 1 luitenant-commandant, 1 wachtmeester en 3 huzaren; zij vormt met den standaarddrager de *standaardgroep*.

Naar onze meening is de omschrijving van C.R.-I A te verkiezen boven die van I.R.-I A. Immers, een wacht dient om iemand of iets te bewaken; degene die of hetgeen dat bewaakt wordt, kan niet tevens deel van de wacht uitmaken.

Inmiddels is het inderdaad te betreuren, dat ten deze geen overeenstemming tusschen de verschillende voorschriften bestaat. Wellicht wordt, bij de eerstvolgende opgave van wijzigingen in het I.R.-I A, dit reglement in overeenstemming gebracht met het C.R.-I A en met het R.I.D.K.L.

Inderdaad is de vaandelwacht (standaardwacht), omschreven in het boekwerk „Oorlogsorganisatiën”, van een andere samenstelling, dan die, omschreven in I.R.-I A resp. C.R.-I A. De reden hiervan is ons niet bekend.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

DE MANOEUVRES

Toen het vorige jaar, voor het eerst sinds 1931, weder een legeroefening („grootte manoeuvre”) werd gehouden, hebben wij onzen lezers een en ander medegedeeld omtrent het *doel* van deze oefening in groot verband. Wij zullen deze uiteenzetting thans niet herhalen, doch veroorloven ons hiervoor te verwijzen naar de Septemberaflevering van 1936.

Was verleden jaar het Westelijk deel van NOORD BRABANT, met zijn vele heidevelden en bosschen, zijn „kampjesterrein” met weinig hindernissen voor troepenverplaatsingen, zijn beperkt kunstwegen-net, doch groot aantal zware zandwegen, het tooneel van den strijd, thans wordt de oefening gehouden in het N.O. deel der provincie GELDERLAND en het Z.W. deel der provincie OVERIJSSSEL, welk gebied, doorsneden door den IJssel, enkele kanalen en verschillende weteringen, met zijn vele weilanden en boomgaarden naast boschrijke gedeelten en zijn uitgebreid net van kunstwegen een totaal ander aspect biedt, waardoor den troepen weder geheel andere mogelijkheden en moeilijkheden worden geboden.

Aangezien het helaas om vele redenen onmogelijk is alle onderdeelen, waarbij in de maand September herhalingsoefeningen worden gehouden, bij de „manoeuvre” te betrekken, worden in den regel voor deelneming aan de legeroefening aangewezen: de Lichte Brigade, één der vier (vredes-) divisieën, eenige infanterie en artillerie van een andere divisie en enkele andere onderdeelen.

In 1936 was de III Divisie de „manoeuvre divisie”, dit jaar is de IV Divisie aan de beurt.

Mitsdien zullen tegen elkander ten strijde trekken de *versterkte IV Divisiegroep* (optredend op den Noordvleugel van het „IJsselleger” der Blauwe Westpartij) onder bevel vanden Generaal-Majoor P. W. BEST en de *versterkte Lichte Brigade* (optredend op den Noordvleugel van het „Noorderleger” der Roode Oostpartij) onder bevel

van den Kolonel H. F. M. BARON VAN VOORST TOT VOORST.

De „Legeroefening-1937” zal door den Commandant van het Veldleger, de Luitenant-Generaal J. J. G. BARON VAN VOORST TOT VOORST, Adjudant in B.D. van H. M. de Koningin, persoonlijk worden geleid, terwijl als Hoofd-hulp Leider zal optreden de Generaal-Majoor W. F. SILLEVIS.

Aan de oefening zullen deelnemen:

Bij de *Blauwe Partij*:

St. K.—IV D.G.; Vbd. A.—IV D.G.;
IV Verk. A.;

9 Afd. A.; I—15 R.A.; I A.M.C.;

IV Lu. A.; 8 Comp. lu. mitr.;

VII Divisie (alleen St. K. en St.—I.R.A.);

VIII Divisie, bestaande uit:

St. K.—VIII Div.; Vbd. A—VIII Div.;

8 E.W.; 8 M.C.; 8 C.P.;

29 R.I. (bestaande uit St., 29 Bt. 6 Veld, 29 C. Mr. en drie bataljons, gevormd uit 5 R.I. en 16 R.I.);

31 R.I. (overeenkomstig gevormd uit 7 R.I. en 20 R.I.);

42 R.I. (overeenkomstig gevormd uit 18 R.I. en 21 R.I.);

5 R.A. (bestaande uit St. en drie afdelingen, waarvan St., I en III gevormd uit 1 R.V.A. en 5 R.V.A. en II gevormd uit 2 R.V.A. en 6 R.V.A.).

Voorts zijn ingedeeld bij IV D.G.: IV P.A. (gemotoriseerd), deelen van den Varenden trein, IV Aut. Bat. (St., I en Herstellingsploeg), 4 C.A. At. (alleen verplegingstroepen), IV VI. Gr. en 12 R.I. (St., 12 Bt. 6 Veld en twee bataljons).

Bij de *Roode Partij*:

St.K.—Lt. B.; Vbd. A.—Lt. B.;

Cav. Co.;

I R.H. (bestaande uit St., 1, 3, 4 (op rijwielen), M.P. en 1 rij. Bt. 6 Veld);

II R.H. (bestaande uit St., 1, 2, 3, 4 (op rijwielen), M.P. (op wagens) en 2 rij. Bt. 6 Veld);

R.W. (St. I, II, III);

E. Paw.;

K.R.A. (St., een rijdende Bt., twee

motorbatterijen van 7 Veld en een motorbt. van 6 Veld);

25 R.I. (gevormd uit 1 R.I. en 9 R.I.)

I—8 R.A. (gevormd uit 4 R.V.A. en 8 R.V.A.)

I Vl. Gr.;

Aut. Comp.-Lt. B;

5 C.A. At. (alleen verplegingstroepen).

Voorts staan onder rechtstreeksch bevel van den Leider nog enkele vliegtuigverbanden alsmede de detachementeneindstation.

Bij de *sectiën van de tirailleurcompagnieën* zullen alle groepen bewapend zijn met een *Mitr. M. 20*; voorts zullen bij de infanterie de goederentreinen en levensmiddeltreinen zijn gemotoriseerd; alle troepen zullen zijn uitgerust met een half stel draagbaar tentmateriaal per man.

De aan- en afvoer en de verpleging zullen geschieden als in oorlogstijd.

Voor het eerst zal dit jaar een *artillerie-meetcompagnie* aan de manoeuvre deelnemen (1 A. M.C. bij Blauw).

Wij vestigen er de aandacht op, dat dezen keer bij geen der Partijen een bataljon infanterie op auto's organiek is ingedeeld, doch dat beide Partijen beschikken over een *grote hoeveelheid ledige auto's*.

De indeeling van *luchtstrijdkrachten* is dit jaar ruimer dan ooit het geval was; de steeds toenemende beteekenis van het luchtwapen zal hierdoor ongetwijfeld meer tot haar recht kunnen komen, hetgeen vooral van belang is bij gevechtsacties waarin een rivier een rol speelt.

Het „*programma*” van vorige legeroefeningen was in den regel:

Maandag: vormen der manoeuvre-onderdeelen;

Dinsdag: spoorwegvervoeren en concentratie in het oefengebied;

Woensdag (24 uren) en Donderdag (12 uren): oorlogstoestand;

Donderdagnamiddag en Vrijdagvoormiddag: spoorweg vervoeren en terugkeer naar de garnizoenen;

Zaterdag: vertrek met groot verlof.

De algemeene klacht, hieruit voortvloeiend, was steeds: „hoe jammer, dat de eigenlijke oefening slechts 36 uur duurt, juist als men de wrijvingen begint te kennen en op dreef begint te komen is alles reeds weer afgeloopen”. Uitbreiding van den duur der manoeuvre stuitte echter op vele en velerlei bezwaren. Thans echter is het Legerbestuur er in geslaagd hiervoor een oplossing te vinden en de *legeroefening met een dag te verlengen*. De spoorwegvervoeren en troepenconcentraties zullen dit jaar reeds op Maandag plaats vinden, de *oorlogstoestand zal ononderbroken voortduren van Dinsdag 21 September 7.00 tot*

Donderdag 23 September 12.00. Dat hierdoor het rendement van de oefening zeer belangrijk zal worden opgevoerd behoeft geen betoog.

Een gevolg hiervan is tevens, dat een belangrijk deel der troepen nu tweemaal voor de moeilijkheid van een onvoorbereide legering zal worden gesteld, hetgeen uit oefeningsoogpunt bezien van groot voordeel is.

Hoewel de oorlogstoestand eerst intreedt op Dinsdagmorgen te 7.00, is — als extra oefening voor Blauw — door den C. V. bevolen, dat alle in- en uitladingen van troepen, alle marschen enz. op Maandag plaats vinden onder bedreiging van *luchtstrijdkrachten*, in verband waarmede dus alle hiervoor vastgestelde voorschriften moeten worden in acht genomen.

Uitgegaan zal worden van den volgende *algemeenen oorlogstoestand*.

Een Blauwe Westelijke legergroep is aan Maas, Waal, Neder-Rijn en boven IJssel in strijd met een Roode Oostelijke legergroep, die 7 September in het gebied van Blauw is doorgedrongen. Geen van beide partijen heeft belangrijke voordeelen kunnen behalen.

De operatiën breiden zich langzamerhand Noordwaarts uit.

Pogingen van Blauw om tusschen Arnhem en Zutphen den IJssel te overschrijden zijn door Rood verijdeld. Dientengevolge zijn Z. van Zutphen de IJsseloevers van weerszijden sterk bezet, terwijl zich tusschen Zutphen en Deventer op beide oevers slechts zwakke troepen bevinden.

Beide partijen zijn intusschen doende, hun Noordelijken vleugel te versterken.

Blauw slaagde er ten Noorden van den Rijn in, de Roode luchtverkenning ernstig te belemmeren; Rood vernielde de bruggen over den IJssel te Zutphen en te Deventer.

De onderdeelen der Blauwe en Roode legers zijn op overeenkomstige wijze georganiseerd als de onderdeelen van het Nederlandsche leger.

Omtrent den *bijzonderen oorlogstoestand* van elk der Partijen en de aan de Partijcommandanten te verstrekken Legerbevelen kunnen uiteraard geen mededeelingen worden gedaan, deze dragen een geheim karakter, hetwelk door elkeen, die daarvan kennis krijgt, strikt behoort te worden geëerbiedigd. Wel echter is het ons veroorloofd mede te deelen, dat de *hoofdactie* zich zal afspelen nabij den IJssel, benoorden Deventer ¹⁾.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de Lichte Brigade voor den aanvang der Legeroefening gedurende enkele dagen zelfstandig oefent. F.

¹⁾ Stafblad nr. 27 (Hattem).

Overzicht van de max. drachten van het Nederlandsche geschut.

Vuurmondsoort	patroon of gescheiden lading	Ladingen	bg.	gkt.	bgkt.	g	pg.	bpg.	kt.	Opmerkingen.
15 hw. 1.17	g.	1 t/m 8	8.650	—	—	—	—	—	—	
15 hw. 1.15	g.	1 t/m 4	8.600	—	—	—	—	—	—	
12 1. St.	g.		7.650 (3.400) ¹⁾	6.900	—	—	—	—	—	
12 hw. 1.14										
bg. No. 1—No. 2	g.	1 t/m 4	6.150	6.050	—	—	—	—	—	
bg. No. 3	g.	lading 5	7.250	—	—	—	—	—	—	
10 veld	g.	1 t/m 3	16.500 (6.500) ¹⁾	—	—	—	—	—	—	
10 1.30	p.		10.100	9.800	—	—	—	—	—	
7 veld										
bg. No. 1 NL ²⁾ sb. No. 13 id. sb. No. 28	p.		8.200 (4.500) ¹⁾	—	5.250	—	—	sb. No. 38	—	De sb. No. 38 is een brisantpantserkopbuis.
bg. No. 1 VL ³⁾ sb. No. 13 id. sb. No. 28	p.		5.000 (3.500) ¹⁾	—	—	—	—	—	—	idem.
bg. No. 2	g.	lading 3	6.300	—	—	—	—	sb. No. 38	—	
bg. No. 2	g.		10.600	—	—	—	—	1500	—	
Mortier van 8	g.	0 t/m 4	2.100	—	—	—	—	—	—	
6 veld	p.		3.500	2.900	—	—	—	2.000	ja	
5	p.		6.000	—	—	—	—	2.500	—	
4,7 (Böhler)	p.		5.700	—	—	—	—	2.000	—	
4 paw.	p.		2.500	—	—	—	—	1.000	—	
10 tl.	p.		14.000 (7.000) ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	
8 tl.	p.		6.000 (5.500) ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	
7,5 tl. (Vickers)	p.		14.000 (8.000) ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	
7 tl.	p.		5.000 (4.600) ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	
6 tl.	p.		4.000 (3.600) ⁴⁾	—	—	—	—	—	—	

¹⁾ De tusschen haakjes geplaatste getallen geven de globale afstanden aan, waarop nog goede scherfwerking door ricochetvuur tegen levende doelen is te verwachten.

²⁾ Normale lading.

³⁾ Verminderde lading.

⁴⁾ De tusschen haakjes geplaatste getallen geven aan de max. bereikbare hoogte.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

BIJ DE LICHTE TROEPEN.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Tweede-luitenant J. J. L. BARON VAN LIJNDEN, van II R.H., overgeplaatst bij I R.H., 1 Sept.

Eerste-luitenant W. KLOPPENBURG, van II R.H., gedetacheerd bij de Rijschool, overgeplaatst bij I R.H., 1 Oct.

Eerste-luitenant P. J. B. RUIJS DE PEREZ van I R.H., gedetacheerd bij de Rijschool, keert op 1 Oct. naar zijn korps terug.

Eerste-luitenant Jhr. J. J. G. BEELAERTS

VAN BLOKLAND, van II R.H. en tweede-luitenant G. FABIUS, van I R.H., beiden gedetacheerd bij de Rijschool, 1 Oct.

Tweede-luitenant F. T. A. CRUL, van 9 R.I., overgeplaatst bij R.W., 1 Sept.

Vergunning tot verblijf in Nederlandsch-Indië.

verleend aan: Reserve-tweede-luitenant Mr. C. LAAN, van I R.H.

BIJ DE OVERIGE WAPENS EN DIENSTVAKKEN.

Bevorderd.

tot kolonel, C.-III I. Brig., luitenant-kolonel Mr. Dr. J. S. BARBAS, C.-10 R.I., 1 Sept.

tot luitenant-kolonel, majoor A. L. THIERENS, eersaanwezend-ingenieur te Groningen, 15 Aug.

tot majoor bij R.K.A., kapitein A. G. VAN DER HOUT, adjudant van 6 R.V.A., 1 Sept.

tot kapitein bij 6 R.V.A., eerste-luitenant H. A. LUITWIELER en K. A. ENKLAAR onderscheidenlijk van het regiment en van de S.R.O.B.A., 1 Sept.

tot kapitein, eerste-luitenant L. C. KOREVAAR, van Staf art., toegevoegd aan den D.M.L., 1 Sept.

tot dirigerend officier van gezondheid der tweede klasse, dirigerend officier van gezondheid der derde klasse W. S. GÖBEL, C.-S.R.O.G.D., 1 Sept.

tot dirigerend officier van gezondheid der derde klasse, officieren van gezondheid der eerste klasse T. NIEUWENHUIS en Dr. C. G. J. DORNICKX, 1 Sept.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein M. H. C. HERMAN, C.-S.R. O.O.A., in zijn rang en ouderdom van rang overgeplaatst bij den Generalen staf en bestemd voor de functie van adjunct-chef van den Staf der Vesting Holland, 15 Sept.

Kapitein J. ROODE, van 6 R.V.A., benoemd tot C.-S.R.O.O.A., 15 Sept.

Majoor C. ERPENBEEK DE WOLFF, van het R.M.A., overgeplaatst bij den Staf art. en werkzaam gesteld bij de Artillerie-Inrichtingen, 21 Juli.

Eerste-luitenant J. ALBARDA, van K.R.A., overgeplaatst bij 2 R.V.A., 1 Sept.

Eerste-luitenant W. A. SCHEUERMANN, van Staf inf., werkzaam ten buree van den Chef van den Generalen Staf, gedetacheerd bij de Hoogere Krijgsschool en overgeplaatst bij 15 R.I., 2 Sept.

Kapitein J. A. GEENSEN, ingedeeld bij het 5 R.I.

Eerste-luitenant der mil. adm. S. LIJTEN, van R.K.A., overgeplaatst bij 1 R.V.A., 1 Sept.

Eerste luitenant der mil. adm. E. DAAMS, van 18 R.I., overgeplaatst bij R.K.A., 1 Sept.

Kapitein Ir. P. H. VAN DER TRAPPEN, van Staf art. werkzaam bij de K.M.A., eervol ontheven uit de betrekking van leeraar bij de K.M.A. en overgeplaatst bij 3 R.V.A., 4 Aug.

Eerste-luitenant J. F. WINKEL, van 1 R.V.A. en J. J. FENS, van R.K.A., zomede tweede-luitenant F. VAN DER MEIJ en J. K. M. BOTTEMA, beiden van K.Lu.A., allen overgeplaatst bij S.R.O.O.A., 1 Aug.

Kapitein A. I. VERKOUTEREN, van K. P. en T., bestemd tot commandant der schoolcompagnie torpedisten, 1 Nov.

Eerste-luitenant A. J. W. BECHT, van R.M.A. en M. C. PALM, vlieger bij L.V.A. zijn toegelaten tot den cursus voor hogere technische vorming voor officieren; laatstgenoemde tevens overgeplaatst bij het R.M.A., 15 Sept.

Eerste luitenant P. DE ROOIJ, van 20 R.I. gedetacheerd bij het R. G. Tr., ontheven van die detachering en overgeplaatst bij 8 R.I., 1 Aug.

Kapiteins P. L. G. DOORMAN, van 2 R.V.A. en Mr. J. D. SCHEPERS, van 6 R.V.A., ter beschikking gesteld van den Directeur der Hoogere Krijgsschool, 1 Aug.

Eerste-luitenant J. GERRITSEN, van den Staf der Kon. Marechaussee, gedetacheerd bij de Rijschool, 1 Oct.

Kapitein P. F. J. HUBERTS, leider van den opleidingscursus van luitenanten voor de bereden artillerie, ter beschikking gesteld van C.-7 R.V.A. in verband met het voorschands niet houden van dien cursus.

Majoor F. M. J. STUVEL, van den Generalen Staf, in zijn rang en ouderdom

van rang overgeplaatst bij het wapen der infanterie en bestemd tot hoofdinstrueteur bij 8 R.I., 1 Sept.

Majoor P. R. F. C. DE BRUIJN, van 8 R.I., in zijn rang en ouderdom van rang overgeplaatst bij den Generalen Staf en bestemd tot Chef van den Staf II Div., 1 Sept.

Luitenant-kolonel W. F. K. BISCHOFF VAN HEEMSKERCK, van den Generalen Staf, in zijn rang en ouderdom van rang overgeplaatst bij het wapen der infanterie en benoemd tot C.-10 R.I., 1 Sept.

Kapitein P. C. VAN AKEN, van 7 R.V.A., gedetacheerd ten bureele van den D.M.L.

Eerste-luitenant H. COOL, van Staf genie te Utrecht, de overplaatsing naar Gorinchem op 1 Oct. a.s. is ingetrokken.

Majoor A. VAN DER WAAG, van R.K.A., onder eervolle ontheffing uit de betrekking van hoofdinstrueteur bij R.K.A., overgeplaatst bij Staf art. en toegevoegd aan den D.M.L., 1 Sept.

Tweede-luitenant A. C. GELDERMAN, van 4 R.V.A., overgeplaatst bij K.R.A., 1 Sept.

Majoor H. G. VAN VOORTHUIJSEN, eervol ontheven uit de betrekking van adjudant van de L.V.A.

Eerste-luitenant-vlieger J. VAN DER WERFF, benoemd tot adjudant van de L.V.A.

Tweede-luitenant der mil. adm. T. C. J. MARCELIS, van 2 R.V.A., overgeplaatst bij 18 R.I., 1 Sept. (blijft voorloopig werkzaam ten bureele van den I.M.A.).

Tweede-luitenant der mil. adm. M. N. SMEETS, van 8 R.I., gedetacheerd bij 18 R.I.

Tweede-luitenant F. T. A. CRUL, van 9 R.I., overgeplaatst bij R.W., 1 Sept.

Kapitein Mr. P. M. C. J. HAMER, van 6 R.I., overgeplaatst bij 4 R.I. en bestemd voor de functie van officier-commissaris in de 1e Militaire afdeeling standplaats 's Gravenhage.

Officier van gezondheid der tweede klasse W. P. BLOKPOEL, te 's-Gravenhage, geplaatst bij de L.V.A. en werkzaam gesteld bij den vliegmedischen dienst, 1 Sept.

Eervol ontslagen.

Kapitein J. W. DE KOFF, van 5 R.V.A., 1 Aug.

Eerste-luitenant R. P. WIRIX, van de 2e compagnie geneeskundige troepen, 1 Aug.

Kolonel I. J. FROGER, C.-III I. Brig., 1 Sept. (benoemd tot reserve-kolonel bij Staf IV I. Brig.)

Dirigeerend officier van gezondheid der tweede klasse C. HANEDOES, 1 Sept.

Reserve-majoor J. LODDER en J. BERGMANS, onderscheidenlijk van 19 R. I. en van Staf inf., 1 Aug. resp. 1 Sept.

Reserve-kapitein B. A. HESSELINK, van 8 R.I., 1 Oct.

Decoratiën.

Kapitein G. J. SAS, van 2 R.V.A., het Olympia-eereteeken IIe klasse van Duitschland.

Generaal-majoor Jhr. J. F. ALTING VAN GEUSAU, C.-I Div. Commandeur met Ster der Oostenrijksche Orde van verdienste.

Overleden.

Reserve-kapitein-vlieger M. P. PATTIST, van de L.V.A.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN

BOEKWERK nr. 132a, 132b, en 132c

CAVALERIE-REGLEMENT

Deel II. (C.R. = II A, C.R. = II B, C.R. = II C.)

(Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 17 Februari 1937, IIde Afd. B., nr. 10).

Het thans verschenen Cavalerie-Reglement Deel II bevat bepalingen nopens het gevecht van de organieke onderdeelen van de cavalerie. Het treedt in de plaats van het geheel verouderde Cavalerie-Reglement Deel II van 1912 en de eveneens niet meer op de hoogte van den tijd zijnde, na den wereldoorlog door den Inspecteur der Cavalerie met machtiging van den Commandant van het Veldleger uitgegeven „Aanwijzingen”.

Het reglement is uitgegeven in drie deelen, waarvan C.R. = II A bevat de

inleiding en de hoofdstukken I t/m IV, C.R. = II B de hoofdstukken V t/m VII en C.R. = II C de hoofdstukken VIII t/m X, alsmede het aanhangsel.

De inhoud van het reglement is, waar zulks wenschelijk leek en — zonder nochtans aan het wezen van het cavalerie-gevecht afbreuk te doen — mogelijk was, in overeenstemming gebracht met dien van het I.R.II.

Vermits toch de cavalerie, met gebruikmaking van haar vuurkracht, in hoofdzaak te voet strijdt en de organieke onderdeelen

der cavalerie, eenmaal tot het gevecht te voet afgestegen, het eigenlijke *gevecht* op dezelfde wijze voeren als de overeenkomstige onderdeelen van het wapen der infanterie, werd het, teneinde de zoo gewenschte eenheid van denken en handelen in het leger te bevorderen, gewenscht geoordeeld ook de desbetreffende bepalingen in de reglementen van beide wapens voor zooveel mogelijk gelijkkluidend te doen zijn; bij het samenstellen van het in bewerking zijnde Wielrijders-Reglement Deel II zal om dezelfde reden een overeenkomstige gedragslijn worden gevolgd.

De behoefte aan de hierbedoelde eenheid spreekt temeer, wanneer men in aanmerking neemt, dat een groot deel van de in de oorlogsorganisatiën voorkomende eenheden lichte troepen, welke uit het wapen der cavalerie voortkomen, uit eskadrons wielrijders bestaat, en dat — met het oog hierop — reeds in vreedstijd officieren en onderofficieren van de cavalerie dienst doen bij het Regiment Wielrijders terwijl overigens de officieren en onderofficieren van genoemd regiment worden gerecrueteerd uit de infanterie. Een zoover mogelijk doorgevoerde eenheid in de gevechtsvoorschriften van infanterie, wielrijders en cavalerie is daarom in het bijzonder voor het Nederlandsche, voor het grootste deel met reserve officieren en dienstplichtig kader geëncadreerde, leger van het grootste belang.

De indeeling van het reglement wijkt daarentegen in verschillende opzichten af van die van het I.R. II.

In de eerste plaats werd het wenschelijk geoordeeld — zulks in tegenstelling tot het ten aanzien hiervan bij het samenstellen van het I.R. II ingenomen standpunt, waarbij elk onderdeel in beginsel is gedacht in hooger verband op te treden — bepalingen op te nemen nopens het gevecht van het zelfstandig optredend peloton, eskadron en regiment; de behoefte hieraan doet zich voor de cavalerie, waarbij, als gevolg van den aard van de aan dit wapen te verstrekken opdrachten, het peloton, het eskadron en het regiment veelvuldig zelfstandig zullen optreden, in veel sterkere mate dan voor de infanterie gevoelen. In verband daarmee is de stof zoodanig samengevoegd, dat telkenmale de organieke onderdeelen behandeld worden bij het uitvoeren van den aanval, de verdediging, de terugtocht en het verdragend gevecht, achtereenvolgens voor het geval dat deze onderdeelen in hooger verband en voor het geval dat zij zelfstandig optreden.

In de tweede plaats is, eveneens in afwijking van de ten aanzien hiervan bij het samenstellen van het I.R. II gevolgde gedragslijn, in verband met het bijzondere

karakter der lichte troepen, telkenmale de aanval vóór de verdediging behandeld.

Op grond van hetgeen hierboven is vermeld omtrent het veelvuldig zelfstandig optreden van het eskadron en het regiment, kon de in het I.R. II gebezigde benaming compagnies- (bataljons-) reserve voor een in tweede linie optredend onderdeel, hoezeer zulks ook uit een oogpunt van eenheid gewenscht geweest zou zijn, niet worden overgenomen in het C.R. II. Bij de in hooger verband optredende onderdeelen zou het uiteraard mogelijk zijn geweest de benaming eskadrons- (regiments-) reserve te bezigen; bij een zelfstandig optredend eskadron of regiment zou zulks echter tot verwarring aanleiding hebben gegeven. Immers, de commandant van een zelfstandig optredend onderdeel zal, ook al heeft hij zijn tot het gevecht ontwikkelde troepen in twee liniën gegroepeerd, in beginsel steeds een „reserve” in de hand houden teneinde aan onvoorziene omstandigheden het hoofd te kunnen bieden; het karakter van deze „reserve” verschilt in wezen van dat van een „compagnies- (bataljons-) reserve”. In verband daarmee is aan een in tweede linie ontwikkeld onderdeel den naam „ondersteuningspeloton (-eskadron)” gegeven.

De **inleiding** bevat naast gegevens omtrent de organisatie, gegevens omtrent de strijdmiddelen en de uitrusting, waarover de cavalerie te velde beschikt. Deze gegevens zijn in een aantal bijlagen op overzichtelijke wijze bijeengevoegd.

Hoofdstuk I „Algemeen” geeft in de eerste plaats eenige *algemeene beschouwingen betreffende het gevecht*, waarvan de kennisneming voor de commandanten der kleine eenheden noodzakelijk werd geoordeeld.

In de tweede plaats worden de *eigenschappen en de taak der cavalerie* besproken. In overeenstemming met hetgeen daaroemtrent in het V. Lt. Tr. is vastgelegd, wordt, voor wat de eigenschappen der cavalerie betreft, de nadruk op de groote beweeglijkheid en de groote vuurkracht gelegd.

In de derde plaats wordt *het gevecht der cavalerie* uitvoerig behandeld, waarbij er naar gestreefd is een zoo volledig mogelijk beeld van het gevecht in zijn verschillende vormen te geven.

Het *karakter* van het gevecht wordt gekenschetst als volgt:

„De cavalerie manoeuvreert te paard en strijdt, met gebruikmaking van haar vuurkracht, in hoofdzaak te voet.”

Vervolgens wordt uiteengezet, dat de cavalerie, door de geringe getalsterkte harer onderdeelen, niet in staat is tot een

optreden in formaties van zoodanige diepte, als voor het voeren van een langdurig gevecht wordt vereischt, in verband waarmede voor haar de aanval een snelle beslissing zal moeten brengen en de verdediging slechts een tijdelijk karakter zal kunnen dragen. Aangezien echter bij den aanval een snelle beslissing is buitengesloten indien de vijand over groote diepte een aaneengesloten weerstand heeft georganiseerd, kan de cavalerie een aanval met kans op goeden uitslag slechts inzetten hetzij tegen niet-aaneengesloten of plaatseelijken weerstand, welke door omvatting of omtrekking kan worden ten val gebracht, hetzij tegen aaneengesloten weerstand van geringe diepte.

Bij den aanval geldt als *beginsel*, dat, na een snelle ontwikkeling van de vooruitgeschoven troepen in een breed front teneinde den vijand te verkennen, een spoedige beslissing wordt gezocht door een aanval met zoo sterk mogelijke krachten hetzij op een vijandelijken vleugel, hetzij in een vak van beperkte breedte in front. Aangezien een aanval tegen een vijandelijken vleugel de meeste uitwerking belooft, moet de cavalerie er naar streven, gebruik makende van haar groote beweeglijkheid, den vijand verrassend in de flank aan te grijpen. Veelal zal zulks echter niet mogelijk zijn vermits een tot de verdediging besloten tegenstander zijn weerstand bij voorkeur over zoodanige breedte zal organiseren, dat omvatting niet of slechts ten koste van veel tijdverlies mogelijk is. De cavalerie zal daarom *in vele gevallen* genoodzaakt zijn den aanval tegen 's vijands front te richten en dan slechts een gunstig gevolg kunnen bereiken indien deze aanval met zoo sterk mogelijke krachten wordt ingezet *in een vak van beperkte breedte*.

Het tot stand brengen van de gevechtsaanraking, een gevechtshandeling, welke aan *elken* aanval moet voorafgaan, aangezien slechts daardoor de commandant de noodige gegevens kan verkrijgen voor het ontwerpen van zijn aanvalsplan, wordt op duidelijke wijze uiteengezet.

Uitvoerige beschouwingen zijn gewijd aan het inrichten van een *vuurbasis* — een voor onze lichte troepen nieuw begrip — waarbij tevens de tactische vuren, welke bij den aanval (kunnen) worden afgegeven, worden besproken. Het inrichten van een vuurbasis zal in onze, over het algemeen vlakke en weinig overzichtelijke terreinen dikwijls niet mogelijk zijn. Niettemin moet steeds naar het inrichten van een vuurbasis worden gestreefd; immers slechts door het vormen van een vuurbasis kunnen de aanvalstroepen op de meest werkzame wijze door de zware mitrailleurs worden

gesteund, vermits slechts dán het vuur dezer wapenen centraal kan worden geleid en achtereenvolgens dáár kan worden geconcentreerd, waar aan dat vuur de meeste behoefte bestaat.

Bij de bespreking van de *verdediging* wordt naar voren gebracht, dat het tijdelijke karakter daarvan slechts tot uiting komt in de door den commandant gegeven bevelen. Elke troepenafdeeling moet dan ook, zoolang geen bevel tot teruggaan is ontvangen, stand houden tot den laatsten man, zelfs wanneer zij volkomen door den vijand is omsingeld.

Aangezien de kracht der verdediging hoofdzakelijk berust op het vuur, vormt de wijze, waarop een commandant de te zijner beschikking staande vuurkracht wenscht te gebruiken, den grondslag van zijn verdedigingsplan waarop alle andere maatregelen, o.m. de opstelling van zijn troepen, berusten.

In verband hiermede zijn uitvoerige bepalingen opgenomen met betrekking tot het *vuurplan*. Vooral voor de cavalerie, welke, als gevolg van de aan haar te verstrekken opdrachten, de verdediging veelal zal moeten voeren op een, naar verhouding tot haar sterkte, breed front, is een zorgvuldig opgebouwd vuurplan van het grootste gewicht aangezien slechts daardoor ten volle van het vermogen der vuurwapenen kan worden partij getrokken.

Als *beginsel* is aangenomen, dat de *zware mitrailleurs* in handen van den R.C. blijven; slechts wanneer, hetzij als gevolg van de gesteldheid van het terrein, hetzij doordat aan het regiment een zeer groote frontbreedte is toegewezen, éénhoofdige leiding van het vuur der zware mitrailleurs is buitengesloten, kunnen genoemde wapenen secties- of (bij uitzondering) stuks-gewijze onder de bevelen van de commandanten van daarvoor in aanmerking komende eskadrons worden gesteld.

Wanneer een cavalerieafdeeling genoodzaakt is ter uitvoering van haar taak een verdedigend gevecht aan te gaan, zal zij dit in den regel moeten voeren op een, in verhouding tot haar sterkte, *breed front*. In verband daarmede zal zij zich moeten beperken tot het bezetten van een ondiepe terreinstrook; de noodzakelijkheid daartoe klemt temeer, omdat — wil de commandant partij trekken van de kenmerkende eigenschappen van zijn troepen — een belangrijk deel der krachten als *reserve* tot het uitvoeren van tegenaanvallen of — aangezien de vleugels veelal niet aangeleund zullen zijn — tot keeren van een dreigende omvatting moet worden achtergehouden.

In verband met het bovenstaande wordt, in tegenstelling met hetgeen daaromtrent in het I.R. II is bepaald, door den com-

mandant van een cavalerieafdeeling, welke zich ter verdediging moet inrichten, geen *stoplijn* aangewezen. Het zal toch in de meeste gevallen niet wel mogelijk zijn, op betrekkelijk korten afstand achter de frontlijn — de diepte van de hoofdweerstandstrook bedraagt ten hoogste 1000 m — nóg een tactisch gunstige lijn te vinden, welke als stoplijn in aanmerking komt.

Ten aanzien van den *terugtocht* is vastgelegd, dat tenzij in de ontvangen opdracht daartoe vrijheid is gelaten (bijv. bij voorposten), een commandant slechts gerechtigd is den terugtocht te aanvaarden op bevel van den naasthooger commandant.

Nadat de voor den terugtocht algemeen geldende beginselen zijn vermeld, worden de terugtocht bij duisternis en die bij daglicht afzonderlijk besproken.

Bij een terugtocht bij duisternis moet voor het misleiden van den vijand, uit de voorste gevechtsechelons een *ijl scherm* bestaande uit een beperkt aantal groepen en enkele zware mitrailleurs, tegenover hem standhouden.

Moet de terugtocht daarentegen bij daglicht geschieden dan kan zij — tenzij de omstandigheden gunstig zijn (bedekt of heuvelachtig terrein dicht achter de frontlijn) — niet voor den vijand verborgen worden gehouden; het achterlaten van een scherm, ter misleiding van den vijand, heeft derhalve geen zin. Om den terugtocht bij daglicht te doen slagen zullen de *voorpelotons in hun geheel*, gesteund door zware mitrailleurs, aan den vijand moeten blijven en zich tot een bevolen tijdstip tot het uiterste moeten verdedigen.

Na de uitvoerige behandeling van de verdediging, kon met betrekking tot het *vertragend gevecht* worden volstaan met het vermelden van de daarvoor geldende beginselen.

Het *gevecht te paard* is, in verband met de verminderde betekenis daarvan, slechts beknopt behandeld.

In verband met het groote belang van het onderwerp is aan de *bestrijding van vechtwagens, pantserwagens en vliegtuigen* een afzonderlijk onderdeel van hoofdstuk I gewijd.

Van de *samenwerking met andere wapens* is vooral die met de artillerie uitvoerig behandeld, waarbij in het bijzonder de samenstelling en de taak van artillerie-inlichtingsgroepen worden besproken zoodat de wijze, waarop verzoeken om vuursteun moeten zijn ingericht.

In verband met de uitvoerige wijze, waarop in Hoofdstuk I het gevecht der cavalerie in zijn verschillende vormen is beschreven, kon de inhoud van **Hoofdstuk II** (De groep), **Hoofdstuk III** (Het peloton), **Hoofdstuk IV** (Het eskadron), **Hoofdstuk V** (Het mitrailleurskadron), **Hoofdstuk VI** (De rijdende batterij van 6 veld), **Hoofdstuk VII** (De sectie mortieren van 8), en **Hoofdstuk VIII** (Het regiment) beknopt gehouden worden. Niettemin is er naar gestreefd in deze hoofdstukken al datgene bijeen te brengen, wat de commandant van het betrokken onderdeel voor eenrichtige aanvoering van dat onderdeel in het gevecht behoort te weten.

Hoofdstuk IX behandelt gevechten in bijzondere omstandigheden. In verband met het bijzondere karakter van het wapen is daarbij voor het gevecht in polderland volstaan met te verwijzen naar het Infanterie-Reglement.

In **Hoofdstuk X** is een overzicht gegeven van de verzorging en den aan- en afvoer (munitieaanvulling, geneeskundige dienst, veterinaire dienst, verplegingsdienst zoodat afvoer van krijgsgevangenen en buit) voor zooveel van belang voor de commandanten van de kleine eenheden.

Ten slotte is als **Aanhangsel** een leidraad voor den dienst in een commandogroep opgenomen.

UIT DE VAKPERS

PANTSER EN PANTSERAFWEER IN SPANJE

Schr. waarschuwt tegen het trekken van lichtvaardige conclusies uit den oorlog in SPANJE. Zoover uit de berichten blijkt, worden aan beide zijden hoogstens een 50-tal vechtwagens gelijktijdig ingezet, waaruit valt af te leiden, dat elk der partijen over hoogstens een 100-tal vechtwagens beschikt. Wat beteekenen deze getallen op een front van 2500 km? Zulks te meer daar alle deskundigen er steeds op hebben gewezen, dat slechts een massale inzet van vechtwagens succes kan opleve-

ren. Voorts wijst Schr. er op, dat de pantser-soldaat een lange opleiding noodig heeft. De Engelschen, die ter zake over veel ervaring beschikken, achten 4 jaar noodig. Hoe staat het met de opleiding van het bedieningspersoneel van de vechtwagens, die in SPANJE optreden?

Wij achten het eerste argument sterker dan het laatste, aangezien wij redenen hebben aan te nemen, dat vele vechtwagens worden bediend door personeel, dat daarmede in het land van herkomst is opgeleid.

Die Kraftfahrkampftuppe, Juni 1937.

C.

AVIOLANDA

MAATSCHAPPIJ VOOR VLIEGTUIGBOUW N.V.

PAPENDRECHT

METAALBOUW

GEMENGDE BOUW

VALSCHERMEN